

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST . . . . . TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Het Indisch-Nationaal Streven. — Stemmen uit de Eur. Pers in Ned.-Indië. — Suriname. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Mededeelingen.

Het Indisch-Nationaal Streven.

(Interview met den Heer H. van Kol).

Onder den titel: „Het Indisch-Nationaal Streven“, door H. van Kol en S. Surya Ningrat, is van het Indonesische Persbureau uit verschenen het eerste Interview. Dit had plaats met den heer Van Kol. De heer v. Kol verzocht om de tot hem gestelde vragen te mogen brengen onder verschillende rubrieken, betrekking hebbend op het verleden, op het heden en op de toekomst. Die rubrieken zijn dan ingedeeld als volgt:

- I. De Koloniale Politiek van Nederland in vroegere jaren.
- II. Sedert wanneer is er in die koloniale exploitatie-politiek wijziging gekomen?
- III. Hoe is tegenwoordig de geest der Regeering in Indië en in Nederland, en van de Staten-Generaal ten opzichte van Indië?
- IV. Zoo er al stroomingen merkbaar zijn ten gunste van Indië's zelfstandigheid, zijn die niet meer gericht op de vorming van een Nederlandsch „Dominion“ in Oost-Azië, dan op de totstandkoming van de volledige onafhankelijkheid van een toekomstigen Indonesischen Staat?
- V. Wat is van den Volksraad te verwachten, en zal die leiden tot Indië's Zelfstandigheid?
- VI. Zal de staatkundige ontwikkeling van Indië leiden tot volledige Zelfstandigheid?

Wij moeten bekennen de brochure, waartoe het interview met den heer Van Kol is uitgedijld, met sympathie te hebben gelezen. Het kan niet anders dan voor den heer Van Kol een streelend genoegen zijn, in die teekenen, waarmede de tegenwoordige tijd, ook in het Oosten, de toekomst belicht, de verwezenlijking te zien opschijnen van zijne jonge idealen. Idealen niet meer, doch weldra werkelijkheid!

Als regel bij idealisten ontbreekt ook hier bij den vluchtigen, historischen terugblik de geest eener billijke kritiek, een kritiek, die zich weet te verplaatzen in den gedachtengang van het verleden, en niet aan dat verleden past de in den loop der geschiedenis gegroeiende, zich steeds voort ontwikkeld hebbende denkbeelden van den nieuweren tijd. Een onbevooroordeeld, niet door vooringenomenheid geleide, kritische beschouwing zal de daden der voorouders kunnen begrijpen, verklaren, ja veelal billijken, althans daaraan niet de zware schuld eener grove misdadigheid verbinden. De heerschers deden wat in oude tijden hun plicht of hun natuurlijk recht gerekend werd, en door de overheerschten of de ondergeschikten met lijdzame, niet mokkende onderworpenheid, zonder eenige wrok, erkend werd als de uitoefening van een met de geboortegeschenken, door vroegere ontwikkeling gewonnen bevoorrecht. Door rechtvaardigheid te betrachten bij de beoordeeling van historische feiten, door deze te zien in den geest van den tijd, daaruit behoeft niet

te volgen, integendeel, dat men de nieuwere denkbeelden in hare werking niet zou weten te waardeeren, ja niet mede zal ijveren voor de toepassing daarvan, en het herstellen van wat door te langzame werking, en aanvankelijke bestrijding dier denkbeelden bedorven is.

Bij de beantwoording van de sub II gestelde vraag ontmoet men de namen: Idenburg, Van Kol, Van Deventer; maar de ouderen, Multatuli, Roorda van Eysinga, Van Hoëvell, Dirk van Hogendorp, worden niet genoemd, de voorlopers van den nieuweren tijd, waarin „rechtsreeksch verzet“ zou komen tegen elke exploitatie van Indië, hetzij door Nederland, hetzij door Nederlanders“.

In het antwoord op de IIIe vraag moeten de bureaucratische invloeden het misgelden, die volgens den heer Van Kol leiden tot aanzelend volgen van den nieuwen tijdgeest, tot duifheid in de opvatting, tot het dralen met de meest urgente hervormingen en tot krachteloosheid. Maar hoopvol klinkt het daarna, dat, was onder het oude régime hunne macht groot, thans hun bestuurswerk onderworpen is aan de controle van de bestuurden, dan wel van dezer vertegenwoordigers in den Volksraad en de lokale bestuurslichamen. Het zwakste punt echter van Nederland's koloniale politiek ziet ook de heer Van Kol in de financiële verhouding tusschen Nederland en hare Oost-Indische bezittingen (voor de West-Indische, merkt hij ter loops op, kan haar zulk een verwijt niet treffen). Daardoor bleven, naar zijn oordeel, dringend noodzakelijke hervormingen op het gebied van volksgezondheid en onderwijs, van politie en rechtspraak, arbeidswetgeving, enz. enz., achterwege, en kan de Nederlandsche regeering nog heden niet met een blank zondenregister voor de rechtbank der volken verschijnen. Reeds de jaarlijksche verrekening der voorschotten, voorkomende op het art. I. *Uitgaven in Nederland*, is aan ernstige kritiek onderhevig, vooral wat de kosten van het onderwijs betreft, om van sommige „financieele snakerijen“ niet te spreken, en niet het minst acht hij de verdeling van de kosten tot handhaving der neutraliteit en die van de uitgaven voor de vloot, wat in hoofdzaak een Moederlandsch belang is te achten, en waarbij Nederland, althans vóór den laatsten oorlog, alleen stond onder alle koloniale mogendheden, in strijd met alle eischen van eerlijkheid en goede trouw. Met betrekking tot de houding van de Nederlandsche volksvertegenwoordiging tegenover Indië gelden de woorden, dat, daar het Nederlandsche volk in het algemeen vrij onverschillig staat tegenover de koloniale politiek en Nederlandsche partijverschillen vrij wel uitsluitend den doorslag geven, thans onder de leden der Tweede Kamer niemand meer gevonden wordt, die eenigszins afdoende op de hoogte is van de toestanden en de behoeften der koloniën. De Eerste Kamer noemt hij in dat opzicht minder misdeeld, al komen de daarin aanwezige oud-Ministers van Koloniën wel wat vaak aandragen met hun eigen werk, niet beseffende, dat dit reeds lang achterhaald is door de nieuwe stroomingen, dus thans als verouderd te beschouwen is, zelfs al hadden hun „hervormingen“ ooit waarde bezeten. Over het algemeen staan de leden van beide Kamers al te zeer onder den invloed van Nederlandsche belangen, welke strooken met hun eigen belangen. Indië's belangen eischen het vormen van eigen markten voor Indische produkten, het rechtstreeksch verscheppen van die produkten naar de landen van verbruik, enz., doch krachtige bevordering daarvan in het Nederlandsche Parlement wordt niet verwacht.

Tegenover de bevoorrechte positie, welke de Euro-

peesche landbouwendernemers in Indië nog altijd schijnen in te nemen, bepleit de heer v. K. o.m. het in het leven roepen van een Inlandsche groot-industrie. De woorden, door den Gouverneur-Generaal bij de opening van den Volksraad gesproken, sterken het vertrouwen in de toekomst.

De vraag, waar de toekomst heen zal leiden, tot de vorming van een Nederlandsch „dominion“ in Oost-Azië, of tot een volledig onafhankelijken Indonesischen staat, die vraag acht de heer v. K. beter beantwoord door den heer Surya Ningrat, die het tweede deel zal schrijven van de brochure: *Het Indisch-nationaal streven*, en daaraan het hier besproken Interview wenscht vast te knooien. „De lang stil gestaan hebbende diepe wateren van de Indische wereld zijn in beroering gekomen, een stroom is gevormd, dien men niet kan keeren, dien men ten hoogste in effen bedding kan trachten te leiden.“ Daartoe was het meer dan urgent, „om de bevolking meer zeggenschap te geven, om een eind te maken aan de autocratie der ambtenaren, en een Volksraad in het leven te roepen.“ De wijze, waarop de Inlandsche leden van dien raad reeds dadelijk vrijmoedig en onverbloemd gebruik hebben gemaakt van de gelegenheid om hunne wenschen, hunne grieven en klachten open te leggen, was een verrassing voor de velen, die nog de geschiedenis van den Inlander om mede te besturen zouden willen loochenen. Dit vraagstuk schijnt voor goed opgelost. Van de gelegenheid om zich officieel te doen hooren omtrent alles, wat de Inlandsche bevolking dagelijks en in al haar geledingen en schakeeringen het meest beroert, haar in hare positie als overheerschte het meest benauwt, is door de leiders en voor mannen der inheemsche bevolking op uitnemende wijze gebruik gemaakt. „In duidelijke, soms scherpe taal, werd uitdrukking gegeven aan ernstige grieven, te lang in den boezem des volks gesmoord, aan klachten, te lang verzwegen, werden er nieuwe klanken vernomen en dat uit den mond van de zoo gedweë Javanen. Reeds nu is gebleken, dat alle Inlandsche leden op voldoende peil staan van intellectuele ontwikkeling, dat men een behoorlijk bezien der vraagstukken, waarover het gaat, gerust aan hen kan overlaten.“ Mag men de eerste instelling van den Volksraad als een welgeslagde proeve beschouwen, dan is natuurlijk na niet langen tijd eene herziening te verwachten met uitbreiding van bevoegdheden, zooals het recht van enquête en van interpellatie. „Reeds nu verklaarde de Gouverneur-Generaal, dat de invloed van den Volksraad veel verder zal reiken dan zijn huidige wettelijke bevoegdheden, en zich een ongeschreven staatsrecht zal ontwikkelen, dat verplaatsing van het zwaartepunt naar Indië medebrengt. Het zal dan volgens dezen Landvoogd recht aangaan op Zelfbestuur, immers op een verantwoordelijke regeering in Nederlandsch-Indië zelf, die in samenwerking met den Volksraad gerechtigd zij tot het nemen van eindbeslissingen over alle aangelegenheden, die niet van algemeen rijksbelang zijn, terwijl Nederland alles moet bevorderen wat strekken kan om zoowel de uitoefening van het gezag, als de verzorging der economische en maatschappelijke belangen in toenemende mate te doen overnemen door de inheemsche bevolking.“ De Volksraad worde de trouwe waker voor de vrijheden en de rechten der bewoners, voor de welvaart en den vooruitgang van het land, voor de politieke en sociale ontwikkeling van beiden.

Het antwoord op de vraag of de staatkundige ontwikkeling van Indië leiden zal tot volledige Zelfstandigheid, is volgens den heer Van Kol eerst te geven bij een duidelijker omschrijving van het begrip

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

Indië. Verstaat men daaronder *Indonesië* ¹⁾, dus de Indische eilanden wereld, dan, zegt hij, heeft men te doen met een uitgebreiden Archipel, waarvan honderden groote en kleine eilanden deel uitmaken, waarin een ruime verscheidenheid van talen wordt gesproken en die bewoond worden door sterk uiteenlopende rassen en volken, ten getale van 50 miljoen menschen. Een groote volkerengemeenschap, als één staatkundige eenheid gedacht, is daarom ook, door de zoo ver uiteenlopende trappen van beschaving, niet waarschijnlijk. Zelfs Java met zijn Soendanezen, Javanen en Madoerezen, is voor eenheidsstaat bij verre na nog niet geconsolideerd, vormt niet eens een sociale eenheid, zelfs geen eigen economische huishouding. Het begrip *Vaderland* ligt nog niet binnen den gezichtskring van den gewonen Javaan, die niet verder ziet dan de grenzen zijner desa en zijn primitief landbouwbedrijf. Tal van verschijnselen wijzen er echter op, dat een Javaansch volk in wording is, dat steeds meer zal samensmelten en zich kunnen ontwikkelen naar eigen aanleg en eigen goedkunnen. Met een Javaansche nationale beweging zal daarom rekening zijn te houden, terwijl het nieuwe Indische Staatsgebouw zich in federalistische richting zal moeten ontwikkelen.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Op het Hellend Vlak.

De gebeurtenissen in het laatst van het vorig jaar te Demak en Koedoes voorgevallen, hebben zeer de aandacht getrokken, niet in de eerste plaats om de feiten zelf, als wel omdat in die voorvallen gezien werden de uitingen van stroomingen in de Inlandsche maatschappij, waartegen volgens verschillende bladen ten spoedigste een dam moet worden opgeworpen, die met sterke hand in de juiste bedding teruggeleid dienen te worden, wil men niet het oogenblik zien aanbreken, dat de strooming te machtig wordt en een bandijr veroorzaakt, welke zijn verwoestingen over een groot gebied uitstort, onlangs wezen we op een artikel in *de Loc.*, thans vragen we aandacht voor hetgeen het *Soer Hbld.* mededeelt in een artikelenreeks: „op het Hellend Vlak” van de hand des heeren Z e n t g r a f f.

Schr. ziet in het „schandaal” te Koedoes „een fase in de ontwikkelingsgeschiedenis dezer gewesten, zooals die ontwikkeling door een ondeskundige regeringspartij wordt gedreven in de absoluut verkeerde richting, waarin zij zich thans beweegt.”

Het voorgevallene is een schakel in de keten van feiten, welke het verleden aan het heden bindt.

Het feit, dat leden van het bestuur der plaatselijke S. I.-vereniging het schandaal hebben geleid en aangespoord hebben tot moord, brandstichting en vernieling van ander eigendom, vindt schr. zeer logisch en gewoon en kan niet beschouwd worden als een onaangename verrassing.

Het nuchter denkend deel der Indische pers heeft gewezen op het gevaar voor bloedige drama's; mannen van de practijk hebben aangetoond, dat zulke explosies moesten volgen, dat de regeering met vuur speelde.

En dan roept schr. de Toeban-affaire van 5 jaar geleden in de herinnering: houtdiefstallen, mishandeling van Inl. ambt. door de dieven, gevolgd door den moord op een niet-lid van den S.-I. in de woning van een ass. wedono, voorvallen, waarin een zekere climax niet te miskennen valt.

In de afdelingen Demak, Japara, Koedoes en Pati, heeft het bestuursgezag gaandeweg aan betekenis verloren: hier en daar wordt het uit kracht der gewoonte nog gehoorzaamd, doch het leeft niet. „Het levende gezag is overgegaan in handen van diverse „leiders”, onder wie een zeer groot percentage domme en onbetrouwbare boefjes schuilt.”

Wat te denken van het antwoord van een Inlander, die door een bestuursambtenaar geroepen werd: „Ik wil niet komen, ik kom alleen, als de S. I. mij roept.”

Het bestuur wordt bespottelijk gemaakt, de Eur. samenleving uitgescholden, de hoogste Nederlanders niet ontzien.

In Demak sprak er een van „Wilhelmina”, zonder meer. Te Djokja een ander van „si-Idenburg”.

Dan een Inl. pers, welke, de goede uitzonderingen niet te na gesproken, ophitst en aanzet tot misdrijven.

De bestuursambtenaren klagen wel over de gevaarlijke en verkeerde politiek der regeering, maar als men vraagt: Waarom legt gij u neer bij een politiek, welke naar uw eerlijk inzicht verderfelijker is voor land en volk? dan luidt meestal het antwoord: Een bestuursambtenaar heeft de principes der regeering zoo loyaal mogelijk te volgen en toe te passen.

Aldus sukkel men voort tot groote schade voor land en volk, in welks goede eigenschappen schr. blijft gelooven, en welke slechts eerlijke leiding en

goede controle behoeven om tot haar recht te komen. Allerwege in de streek ten Oosten van Semarang is men van oordeel, dat de toestand veel ongunstiger geworden is na het in Mei te Semarang gehouden „congres” der I. D. S. V.

Soehario, een befaamd ophitsers, werd uit Oost-Java gehaald. Toen na het congres de geheime politiek te Semarang een zeer intensief toezicht uitoefende op de leiders der I. S. D. V. en der S. I., die onder één leiding stonden, werd de actie verplaatst naar Demak, Koedoes, Pati, Kendal, enz. en verschenen naast Soehario de ontslagen leerling-teekenaar der irrigatie Kamidin en een ontslagen pandhuisbeambte Soejoet ten tooneele. Er werd gescholden tegen het kapitalisme, aangezet tot het spelen van eigen rechter. Men moest de desaloemboengs maar opdoeken en het geld en de padi verdeelen, want ze dienden slechts om de zakken van bestuur en gouvernement te spekken. Ook tegen de dessascholen richtte zich de wrok en men trachtte die zoo veel mogelijk te boycotten.

Soehario verscheen niet tijdig genoeg op een bespreking, welke volgens den wensch der Regeering, door den ass.-resident, den regent, den controleur, enz. met de leiders van het volk zou gehouden worden. Een ander individu proclameerde zich tot wedono, gaf bevelen en wilde den niet-leden van de S. I. beletten hun waren op den pasar van dessa Taroe te verkoopen.

Zoo groeide de verworping in Demak en werd het een strijd om macht, waarin de volksleiders het wonnen van de bestuursambtenaren, dank zij de houding der regeering.

Men kweekte in de hoofden der domme massa vage verlangens naar een spoedige omkeering, de vernietiging van de „setan oewang”, verpersoonlijkt in de Hollanders. Daarbij werd de godsdienst als dekmantel gebruikt.

Iemand in het Demaksche, den Inlander kennende als weinigen, en alsnog gedragen door de stille sympathie van vele Inlanders, die de van hem ondervonden goedheid nog niet vergaten, zei: „Ik heb mijn vrouw geleerd, hoe een vuurwapen moet worden geladen, hoe men een revolver moet richten en hoe men er mee moet schieten. Als het ooit mocht gebeuren, dat wij in handen van zoo'n bende vielen, dan zou ik haar den laatsten grooten liefdedienst bewijzen: haar een kogel door het hoofd jagen. Dat hebben wij afgesproken.”

Over de wording der Koedoes-schandalen, deelt schr. het volgende mee:

Op vergaderingen en in zekere Maleische bladen is voortdurend stemming gemaakt tegen het bestuur, het Eur. element, de rechterlijke macht, kortom tegen elken vorm, waarin ons gezag en onze rechtspraak tot uiting komen.

In dezelfde mate, waarin het aantal klachten over de suiker-employe's, toenam, groeide het aantal diefstallen ten nadeele der suikerondernemingen.

Eind Juli drongen een paar honderd Inlanders een tuin der onderneming Tandjong Modjo binnen en maakten zich meester van het reeds tot bossen vereenigde riet.

Een Eur. opzichter werd zonder aanleiding door eenige Inlanders gegrepen, in een groot geslagen en hem den mond met modder volgestopt.

Zooewel de onderneming Langoe als Tandjong Modjo zien zich jaarlijks honderden meters draagbaar spoor ontstolen, terwijl de rietdiefstallen enorme afmetingen aannemen en zich zelfs uitstrekken tot het jonge, bijna geen suiker houdende riet.

Daarop kwam de vergadering, den 13en October gehouden in de bioscoop te Koedoes, voorgezeten door den beruchten Soehario, en waar zooveel leugens werden geuit en opruiende taal ten gehore gebracht werd, dat de ass.-resident herhaalde malen den sprekers het woord ontnemen moest. Niet alleen werden de kapitalisten aangeduid met namen als: geldduivels, uitzuigers, bedriegers, verdrukkers, maar ook werd geklaagd over het strenge optreden van Mr. Bake tegenover de sado-koetsiers en geprotesteerd tegen de houding van den ass.-resident.

Als gevolg van de vergadering wilde men in een dessa van 't district Tjendono overgaan tot het naasten der dessa-loemboengs, het opheffen der scholen en het terugnemen der voor die scholen bestemde gronden.

Geen wonder, dat een aldus opgehitste, met vage theorieën volgestopte bevolking, bovendien uit de straffeloosheid, waarmee brutale onruststokers optraden, concludeerde, dat het gezag zich niet meer kon laten gelden, rijp was om tot excessen over te gaan.

Een aanleiding was spoedig gevonden en de Chineezers werden het slachtoffer. De bom had er goed naar de zijde der Europeanen kunnen springen. De relletjes zelf gaan we voorbij. Alleen dit.

Te Semarang werd een man aangehouden, die een te Koedoes gestolen gouden halsketting met diamanten wilde verkoopen en die verklaarde, dat *Donderdagmorgen een zekere hadji-Soepardi, een S.-I.-man, in zijn kampong was verschenen en de menschen had aangezegd zich des avonds circa half 6 te verzamelen bij de mesdjid*, hetgeen wijst op organisatie.

Te Koedoes zegt men, dat, toen het volk zich begon te verzamelen, de patih daarmee in kennis

GINNEKEN.
Inrichting voor Physische Therapie
„W5RISHOFEN”.
Geneesheer: Dr. J. C. MOM, Arts,
Hydrotherapie (Kneippkuur), Electrotherapie, Massage, Vibro-massage, enz. Behandeling van Zenuwziekten, Rheumatisme, Aandoeningen van Hart- en Ademhalingsorganen, Spijsverterings- en Stofwisselingsziekten.
SPREKUREN: te Ginneken alle werkdagen behalve Dinsdag en Vrijdag.
Inrichting te Rotterdam, Tuinderstraat 87-89.
Spreekuur: Vrijdag 12-2 uur n.m.

N.V. Ch. L. Boucher's Handelsvereniging
Specialiteit in Kaartsysteem
DEN HAAG Kneuterdijk 5-7 Tel. H. 1600-924-925
AMSTERDAM Kalverstraat 35 Tel. C. 2153
GRONINGEN Spilsluizen 13 Tel. 2372.

Middelbare School v. Handel en Administratie.
SWEELINCKSTRAAT 17-19 - 's-GRAVENHAGE.
EXTERNAAT en INTERNAAT.
AFD. A. Bijzondere Middelbare Handelsschool met als onderbouw eene H. B. S. met 3-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. E. den Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.
AFD. B. Bijzondere Hogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Eveneens officieel als zoodanig erkend.
De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist hoeft te worden na het afloopen der 2e klasse.
De school wordt ook door Meisjes bezocht.
Prospectus en inlichtingen bij den Directeur F. TIJMSMA.

PERRY & CO.
Kalverstraat 93-95-97-99 - AMSTERDAM
ARNHEM - UTRECHT - 's-GRAVENHAGE
129
HUTKOFFERS

UITRUSTINGEN voor INDIE.
Geheel compleet
CIVIEL EN MILITAIR
GEBR. **G-VLES**
Breestraat 177 LEIDEN.
Tel. Int. 393.

Toko Samoea Ada
Firma H. C. MORSINK Ezn., 80
Hobbemastraat h. P. C. Hooftstr. 30
Amsterdam, Interc. Tel. Z 24.
Samballans, Boemboe-Boemboe, Sereh, Kerrie Djawa, Assem, Trassie, Knuflook, Koeping Tikoes, Sedap Malem, Agar-Agar, gedroogde Lombok, Koenjiet, Wadja's, Koekoesans, Rijstlepels, Roode Rozensiroop, Gambier, Bidara-oepas, Boea-Tempagang, Sarongs, Slendangs-Kapstokdoeken, Kledjes, enz.
WAYANGPOPPEN
BATIKSTOFFEN
(per el)
JAPANSCH EN CHINEESCH CURIOSA,
GENDIES.

¹⁾ Wanneer zal deze ongelukkige, te veel zeggende en daardoor onjuiste benaming vervangen zijn door een die beter het daaraan gehecht begrip weergeeft? Indonesië zou juister schijnen als men daarbij had kunnen denken aan een samensmelting, een vereeniging van den Indo met den Chinees. Waarom bij gebrek aan iets beters, niet liever van Multatuli overgenomen het welluidende en reeds eenigszins geijkte *Insulinde*?

's-Gravenhaagsche Muziekschool „DE TOONKUNST”

Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477 Spreekuur 10-1 en 2-6
Directie: JAMES ZWART, Artistiek Leider; H. F. PERIZONIUS, Administratie

Instrumentaal, Vocaal en .....
Theoretisch Onderricht
Prospectus kosteloos. 96 Aanmeldingen dagelijks.

gesteld werd, doch dat deze zich met een praatje van de zaak afmaakte.

Zij, die de ontwikkeling van het oproer hebben gevolgd, hebben gezien en gehoord:
dat van het bestuur van den S. I. de vice-president, 2 commissarissen en een paar adviseurs vóór de menigte stonden;

dat alle bestuursleden (de vice-president uitgezonderd) de massa hebben aangezet door uitroepen als: Ajo ajo! sla er op! Vernieft alles! Maakt alles kapot! Slaat ze dood!

Hadji's waren in vrij grooten getale aanwezig en men moordde en roofde onder het brullen van: La illaha il Allah!

De Semarangse politie slaagde er eindelijk in de massa uiteen te slaan, en het terrein meester te blijven, wat niet zonder veel moeite gelukte en eerst nadat van de vuurwapenen gebruik gemaakt werd, toen de politie vanuit de menigte beschoten werd. Op het terrein van den strijd zijn dan ook gevonden: één browning en een pistool, om niet te spreken van lansen, aris en dergelijke blanke wapenen. En dan komt schr. met kracht op tegen de beweging in het Bat. Nld. geuit, als zou de Semarangse politie met onnoodige strengheid zijn opgetreden.

„Wij hebben zelden schandelijker poging gezien om de politie, die haar plicht deed, die in kleinen getale — men telde slechts 26 man — zich zonder aarzelen heeft geworpen op een wellicht meer dan 1000 man sterken troep tot wilde dieren ontaarde inlanders; de politie, die vanuit dien troep met steenen werd gesmeten en met vuurwapens werd beschoten; de politie, aan wier krachtig optreden het vermoedelijk is te danken, dat de massa zich dien nacht ook niet op de Europeesche ingezetenen heeft geworpen..... thans te beschuldigen van onnoodige strengheid! Het is eenvoudig walgelijk!”

In een slotartikel betoogt schr., hoe niet alleen S. I. en I. S. D. V. de boven besproken streek verpesten, maar dat ook Insulinde dat doet en dat laatste zeggende, doelt hij niet op het gehalte van het Insulinde-principe, maar hij wil slechts te kennen geven, „dat dit principe voor de domme inlandse massa onverteerbare kost is: dat zij hiervan evenmin iets begrijpt als b.v. van de I. S. D. V. en hare actie.”

Evenals van de andere vereenigingen komt de actie van „Insulinde” in wezen hierop neer: dat een lichaam van niet-verantwoordelijke personen zich schuift tusschen de bevolking en het B. B. en het zoo volstrekt onmisbare gezag ondermijnt en wantrouwen jegens en geringschatting voor de bekleeders van dat gezag zaait.

Daarbij komt nog, dat al die vereenigingen, die zooals de S. I. nog weer verdeeld is in S. I. van Solo en S. I. van Semarang, elkaar den invloed op de bevolking betwisten en vaak oneenigheid verwekken tusschen de Inl. bestuurders, zoodat het tenslotte een compleet gekkenhuis lijkt.

Op één punt zijn ze het roerend eens, dat ze zich op elke zaak werpen, zich in de bevoegdheden van het bestuur mengen achter den rug der ambtenaren en overal politieke munt uit trachten te slaan.

De met werk overkropte bestuursambtenaren hebben voor elk wisselwasie te dienen van „consideratie en advies” en zoo wordt dezen ambtenaren veel kostbare tijd ontstolen, en den lust in den bestuursdienst benomen.

Van die inmenging geeft schr. verschillende sterk sprekende voorbeelden en deelt mee, hoe zelfs Volksraadsliden zich schuldig maken aan het vragen van inlichtingen aan lagere ambtenaren en zich leenen tot interpellaties in den Volksraad over zaken, die onmiddellijk tot klaarheid gebracht zouden zijn, indien den betrokken ambtenaar-inlichtingen gevraagd waren en men niet uitsluitend afging op door de een of andere vereeniging voorgebrachte klachten van den kleinen man.

En de Regeering staat hier ook schuldig: „zij verleent gelijkwaardigheid met den ambtenaar van B. B. aan den eersten den besten half idioten schreeuwer, die als leider optreedt. Geheel in de lijn van het door haar verspreide rapport-Snouck Hurgronje, waarin ook de leer wordt gepredikt: voeling houden met de leiders, met de vereenigingen, omdat deze in de inlandse maatschappij de openbare meening vertegenwoordigen.”

Een openbare meening bestaat niet, men heeft slechts te doen met de meening van talloze onruststokers en visschers in troebel water, die de groote massa met haar reusachtige domheid alleen gebruikt voor de „Daad”, waarvan het plan in de hoofden der leiders werd geboren.

„Ons gezag in Indië ligt op een hellend vlak; afglijding heeft plaats, en het proces zal versnel-

len, indien niet met krachtige hand wordt ingegrepen.

De toestand van Demak en Koedoes is van meer dan plaatselijke beteekenis; dezelfde symptomen zijn overal elders waar te nemen. Er past tegen dit kwaad een algemeen geneesmiddel.

Men rehabiliteere het korps B. B., dat weer geheel de functie behoort in te nemen, waarop het recht heeft; die van leider der bevolking.

„De Regeering verwijze ieder, die zich met de gewone zaken tot haar wendt en daarbij van de tuschenkomst gebruik maakt van leiders en voormannen, naar den betrokken ambtenaar van B. B., met de mededeeling, dat deze zijne natuurlijke helper is.”

In de tweede plaats worde het recht van vergaderen beperkt, d.w.z. er worde een eind gemaakt aan het uitzinnig opstoken der bevolking en aan het afbreken van ons gezag en ons bestuur op allerlei koempoelans.

Critiek late men toe, doch zoodra ze de grenzen overschrijdt, of klaarblijkelijk ten doel heeft, verbittering te wekken, grijpe de strafrechter in.

„Indien een Europeesch journalist het zou durven bestaan ook maar een kwart te lanceeren van hetgeen op die vergaderingen aan venijn en vuil wordt geventileerd, dan zou de wet hem oogenblikkelijk bij de kladden hebben.”

Ten slotte moet een eind gemaakt aan het zinloos schetteren en stoken in enkele Inl. bladen, zooals de Sinar Hindia; ze mogen niet langer den geest der bevolking verbitteren.

Zonder twijfel zal de Regeering die maatregelen nemen; het is echter de vraag, of het thans reeds geschieden zal of m.a.w. *hoeveel bloed er zal moeten vloeien, vóór dit ingrijpen plaats heeft.*

„En zeker zal ieder Hollander in deze gewesten de hoop koesteren: dat de maatregelen, welke vroeg of laat zullen moeten worden genomen tegen de groeiende verwildering, welke anders eindigt in den chaos, mogen uitgaan van onze *Hollandsche* Regeering.”

Suriname.

Over het ontbreken van gezinsleven bij de lagere klassen der Surinaamsche bevolking zegt Baron van Asbeck in zijne in onze laatste twee nummers besproken lezing:

.....Het Bestuur staat hier vrij machteloos. Het kan er toe bijdragen door verbetering van de woningen of regeling van den woningbouw en door voorziening van de woningen met electrisch licht: de warmte van gas- en petroleumlicht in de kleine woningen zal dan de bewoners niet langer, juist op de voor het gezinsleven beste uren van den dag, op straat drijven.”

Electrisch licht in de hier bedoelde woningen! Ja, dat zou een ideale toestand zijn. Maar daartoe zal het nooit komen. Het zal wel altijd een raadsel blijven, waarom men eenige jaren geleden is overgegaan tot de invoering van gaslicht, juist op het oogenblik dat in de naburige kolonie Demerara het gaslicht vervangen werd door electrisch licht, het voor de tropen aangewezen licht. En toch is er, toen het nog tijd was, in de kolonie ernstig gewaarschuwd tegen deze fout.

* * *

Na te hebben uitgewijd over de bestuursdecentralisatie in Britsch Guiana, waarbij een groote macht is toegekend aan het *geneeskundig* toezicht, vervolgt Baron van Asbeck:

„De opvoeding, die van decentralisatie uitgaat, en voor den Surinamer noodig is om hem op het peil te brengen, waarop hij in 1863 is gesteld, wordt aldus in Demerara geleid door het hygiënisch werkend geneeskundig gezag in de kolonie. Dit laatste is wel is waar een zaak van uitvoering, hoofdzaak is de decentralisatie. Maar waar de bevolking hygiënische leiding noodig heeft, en waar verbetering van hygiënische toestanden van zoo groot belang is voor de kweeking van inheemsche arbeidskrachten ter vermindering van onze afhankelijkheid van immigratie, daar moet de uitvoering even ernstig onder de oogen gezien worden als de hoofdzaak zelve. Het Surinamevraagstuk is voor een groot deel een hygiëne-vraagstuk.”

En dat is het altijd geweest, ook in den tijd toen de slavenhandel bloeide. De sterfte onder de slavenbevolking was steeds groot, ook op de plantages waar de behandeling goed was. Men gaf zich geen rekenschap van de fatale gevolgen van malaria, filariose en mijnwormziekte. De negers, die niet werken wilden of konden, noemde men lui en daarmede is men voortgegaan tot den huidigen dag. On crée le fait en répitant qu'il existe.

ENCYCLOPAEDIE van Nederl.-Indië

1e Druk — 4 Deelen — Goed Exemplaar

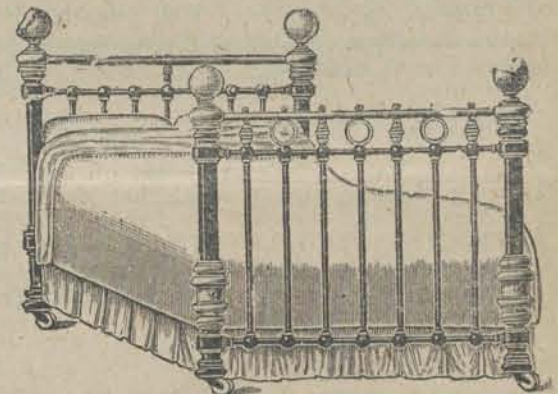
voor f 40.-.

Brieven onder letter E aan het Bureau van dit Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Laat Uwe woning
Electrisch Verlichten
(hetzij voor eigen rekening of voor rekening der Centrale)
bij de
N.V. Electro-Technisch Bureau
v.h. W. HAAXMAN & Co., 118
gevestigd te AMSTERDAM, Singel 176.
Bijkantoren: DEN HAAG, Piet Heinstraat 29.
NIJMEGEN, Ziekenstraat 2.
ZEIST, 2e Dorpsstraat 32a.
INGENIEURSBEZOEK GRATIS.

Goud Heeren Anker Remontoir f 40.-
prima uurwerk.
ARMAND HORLOGES.
GROOTSTE SORTERING. LAAGSTE PRIJZEN.
J. A. J. REMMERS, Prinsestraat 73a
's-Gravenhage...

Th. A. A. SIMONIS,
GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.
Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

GEBR. HERS
Tuin-Architecten
JAVALAAN 27
& HILVERSUM
bevelen zich aan voor Aanleg van Tuinen en Buitenplaatsen

Men kan niet een geheele bevolking individueel geneeskundig onderzoeken. Maar het staat vast, dat een groot deel van de bevolking lijdt aan een der genoemde ziekten, die van zoo grooten invloed zijn op de arbeidskracht.

Met Baron van Asbeck verwachten wij van hygiënische controle: verwerving van lichaamskracht, opgewektheid en een flink geboorte-overschot. Daarom kunnen koloniaal bestuur en regeering nooit genoeg aandacht wijden aan de hygiëne. Daarom met het geneeskundig toezicht een vol man belast en een man van de bovenste plank. Hierin geen bezuiniging en zelfs geen zuinigheid!

* * *

Blijkens het Voorloopig Verslag over de begrooting van Suriname werd algemeen opgemerkt, dat, evenals in de vorige jaren de financieele toestand verre van rooskleurig is. De rijksbijdrage wordt wederom op bijna 1½ miljoen geraamd. De vraag rijst, of het verantwoord is met het voortdurend toestaan van belangrijke geldelijke offers steeds maar door te gaan. Niettegenstaande die geldelijke offers, kunnen, naar het oordeel van verscheidene leden, tot dusverre alle pogingen, om Suriname tot bloei te brengen, als misluk worden beschouwd. Tegen die bijdrage hadden zij op zich zelf geen bezwaar, indien de toekomst der kolonie slechts eenig perspectief opleverde. Doch dit is niet het geval en bestaat er bij het voortgaan op den ingeslagen weg geen gegronde hoop op verbetering. dan moet, naar de meening der hier aan het woord zijnde leden, niet langer op dien weg worden voortgegaan.

Andere leden betreurden ook in hooge mate, dat tot dusverre zoo herhaaldelijk gunstige verwachtingen teleurgesteld zijn: zij meenden echter, dat er allernu minst aanleiding bestaat om juist thans den moed op te geven. Zij wezen er op, dat ook de kolonie Suriname ten gevolge van den wereldoorlog een crisis heeft doormaakt en nog doormaakt, voornamelijk door gebrek aan verscheppingsgelegenheid. Normale tijden zouden in ieder geval moeten afgewacht worden, alvorens een zoo gewichtig en in zijn gevolgen zoo noodlottig besluit, als het staken der pogingen tot ontwikkeling der kolonie, te nemen. Zij wezen op verschillende verschijnselen, die hoopvol kunnen stemmen. Algemeen werd echter erkend, dat het niet te verwachten is dat de kolonie in afzienbaren tijd in staat zal zijn de bedragen, die thans door leening worden gedekt, uit eigen middelen af te betalen. Men sprak daarom den wensch uit, niet verder voort te gaan met het maken van onderscheid tusschen gewone uitgaven en kapitaalsuitgaven, die als buitengewone uitgaven kunnen worden beschouwd, met de bedoeling om de laatstgenoemde door leening te dekken. Ook voor het verkrijgen van een juist inzicht van hetgeen de kolonie jaarlijks aan het Moederland kost, achtte men het noodig met dit stelsel te breken en het nadeelig verschil tusschen uitgaven en inkomsten dadelijk als rijksbijdrage te beschouwen. Verschillende leden zouden gaarne van den minister vernemen, welke zijn meening is omtrent de denkbeelden, neergelegd in het rapport der zoogenaamde Suriname-commissie.

Op de ontwikkeling van het verkeerswezen werd aangedrongen, alsook op maatregelen, ten einde langs geleidelijken weg de Boschnegers uit hun toestand van verwildering op te heffen. Met belangstelling werd tegemoet gezien, in hoeverre de werving van Javanen een succes zoude zijn. Het bleek toch hoe langer hoe meer, dat de kolonie zijn werkkrachten uit Java moet betrekken.

* * *

Blijkens het verslag van de Maatschappij tot bevordering van het godsdienstig onderwijs onder de inlandsche bevolking van de kolonie Suriname (Haagsche maatschappij) over 1918, zijn giften ontvangen van H. M. de Koningin en H. M. de Koningin-Moeder en een legaat van f 10.000.

* * *

In het jongste nummer van de „Katholieke Illustratie” een aantal mooie kiekjes van het katholieke ziekenhuis te Paramaribo. In afwijking van den gewonen bouwtrant in Suriname, waarbij hout als materiaal wordt gebruikt, is dit aan alle moderne eischen beantwoordende gebouw geheel in beton en steen opgetrokken.

* * *

De heer Henriquez, hoofdcommissie ter gemeentesecretarie te Voorburg, zal, volgens de *Maasbode*, ingevolge opdracht van den minister van Koloniën, naar Suriname vertrekken, om aldaar de bevolkingsboekhouding geheel te reorganiseeren. De heer Henriquez zal daartoe in Mei a.s. reeds vertrekken.

Wanneer krijgen we nu in Suriname eindelijk eens een volkstelling?

* * *

Naar *De Tijd* verneemt, gaat de weleerwaarde Frater Symphonius, directeur van het huis te Goirle, per eerste gelegenheid naar de missie van Suriname.

* * *

De militair apotheker 2e kl. O.-I. leger J. T. C. Vonk, die bij de landmacht in West-Indië wordt ge-

detacheerd, zal 5 April e.k. met het s.s. „Comme-wijne” zijn bestemming volgen.

* * *

Het bestuur der Mijnbouw-Maatschappij Suriname deelt mede, dat voorbereidende maatregelen worden getroffen om, zoodra de omstandigheden normaal zijn, een nabij Paramaribo gelegen terrein door middel van een Chilimolen te gaan exploiteeren, en dat volmacht is verstrekt om in Amerika onderhandelingen aan te knopen, teneinde op de bezittingen der maatschappij een onderzoek naar de uitgestrektheid van de ijzererts-afzettingen en naar de aanwezigheid van petroleum en andere mineralen in te stellen.

* * *

Voor diegenen onzer lezers, die het nog niet weten, deelen wij even mede, dat de Boekerij van het Departement van Koloniën (ingang aan de zijde van het Binnenhof) voor het publiek geopend is alle werkdagen van 10 tot 12 en van 2 tot 4 uur, met uitzondering van den Zaterdag, waarop zij om 12 uur gesloten zal worden.

Boekwerken en tijdschriften kunnen in de leeszaal geraadpleegd worden. Uitleening aan particulieren heeft niet plaats.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Kartinschool. Den 6en Januari j.l. des v.m. 10 uur had de eerste, ditmaal openbare les plaats in het nieuwe gebouw van de Kartinschool te Batavia. Aanwezig waren het schoolbestuur, zeer vele ouders der Kartinkinderkens en enkele geïnviteerden. Toen allen in de *pendopo* verzameld waren, hield de *Raden ajoe Patih* van Batavia een korte toespraak, waarbij zij wees op den vooruitgang van de Inlandsche vrouw in de laatste jaren. Spreekster achtte dit een zeer gunstig verschijnsel, aangezien toch de ontwikkeling van een volk niet volkomen is, zolang de vrouw daarbij ten achter blijft, omdat voor ieder volk flink ontwikkelde moeders bij uitstek noodig zijn. Spreekster bracht hulde en dank aan het schoolbestuur voor alles, wat dit had gedaan in het belang van het Inlandsch meisje. „Wij allen” — aldus eindigde de *Raden ajoe* ongeveer — „hebben thans ook een eereschuld in te lossen en deze inlossing kan alleen plaats vinden door onze kinderen aan te sporen vlijtig te leeren en te studeeren en allen samen te werken om de Kartinschool vooruit te brengen. Nadat nog *Sadarsan*, assistent-leeraar aan de militaire school te Meester Cornelis, eenige woorden van dank had uitgesproken, werden de schoolbanken door de leergierige jeugd ingenomen (*Kaoen Moeda*).

Godsdienstonderwijs. De *Oetoesan Melajoe* schrijft: In een vergadering van Inlandsche onderwijzers werd voorgesteld om ook het godsdienstonderwijs als leervak op te nemen. Daarbij merkt het blad op, dat thans in de Menangkabau inzake den Islam twee partijen bestaan: de *malam baroe* en de *malam lama* (modern en orthodox). De leer door de eerste partij voorgestaan verschilt grootelijks van die der tweede. Welke moet nu onderwezen worden? De *Kaoen Koeno* (de ouderwetschen) zien het niet gaarne, dat hunne kinderen en andere familieleden in de nieuwe leer onderwezen worden. De vrijdenkers, Sarekatvolgelingen en theosophen ook niet. In het regeeringsreglement is de godsdienstvrijheid gewaarborgd. Maar nu wordt gevraagd, of niet in strijd met dit begrip gehandeld wordt, indien geestelijken en pangoeloes onder allerlei beloften de menigte gaan dwingen om geregeld te bidden en te vasten?

Open-lucht Musca. De *Darmo Kondo* schrijft over de hooge beschaving, de bloeiende nijverheid en de kundigheden van den Javaan in den vóór-Islamistische tijd. De bewijzen daarvan zijn te zien in de prachtige, eerbied afdwingende tempels, in de oude literatuur, in werken als de: *Rama Hawi*, *Brotojoedo*, *Wiwoho*, enz., in de beelden, de wapens en ook in de padikultuur, zooals die tot nu toe gedreven wordt. Het is noodig, meent schrijver, dat de Javaan van den tegenwoordigen tijd wete, hoe ver hij, wat kunde, nijverheid, literatuur betreft, af staat van den Javaan uit den ouden tijd, zonder daartoe terug te gaan, want het leven stelt thans andere eischen. Wel dient op die oude cultuur voortgebouwd. Goed is het, dat er thans een hoofdbestuur te Batavia zettelt, en op andere plaatsen afdelingen gevormd zijn voor de oprichting van openlucht musea, waar de Javaan op de merkwaardigste historische plaatsen de werken der oude cultuur te aanschouwen krijgt. In Solo is reeds een afdeling gevormd en daar is ook reeds de plaats aangewezen voor het museum, t.w. *Horo Djoeroeg* (bij de brug over de Solorivier).

De Koedoes-relletjes. Naar aanleiding hiervan geeft *Semaoen* in de *Oetoesan Hindia* in overweging: 1e. aan de Inlanders om vakverenigingen en coöperatieve instellingen op te richten. Daardoor zullen zij de kapitalisten kunnen bestrijden en een aangenaam leven kunnen leiden; zij behoeven alsdan hunne medemenschen niet te haten;

2e. aan de Chineez en andere vreemdelingen in Koedoes te bedenken, dat zij in aantal gering zijn en rekening moeten houden met de gevoelens van de Inlanders in den tegenwoordigen tijd. *Maakt er*

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE   TELEF. 1163

*Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.*

**Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 %o gewaarborgd.**

CRÉATIONS EXCLUSIVES
Broderies hautes nouveautés pour Robes, Manteaux
THÉÂTRE, BAL.

E. H. MERTENS-STRIVALS
DESSINATEUR - BRODEUR
55 Wagenstraat vis à vis Scala, LA HAYE.
Ateliers spéciaux pour boutons sur tissus, découpages points
clairs et finés.
LIVRAISON EN UNE HEURE!

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:

**AU BON
MARCHÉ**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Adverteeren doet verkoopen.

Z.H.V.

De Zeeuwsch-Hollandsche Verzekeringsbank, Weteringkade 41, 's-Gravenhage, Tel. H. 528, heeft buitengewoon vrijgevege voorwaarden en zeer billijke premieën voor Ziekte-, Ongevallen-, Aansprakelijkheid- en Arbeidscontract-Verzekering.

ACTIEVE VERTEGENWOORDIGERS GEVRAAGD.

een werk van om spoedig rijk en machtig te worden. Want het slot zal zijn: de toorn der Inlanders en... Koedoes, o, Koedoes! Past op, gij vreemde rassen! Het is een raad, dien wij u met een eerlijke bedoeling geven.

Aan de Regeering: Houd op met uw verdeel en heerschappolietiek. De slachtoffers worden er van gemaakt in... Koedoes. Geef aan het volk volle bewegingsvrijheid. Leg de volksvergaderingen niets in den weg, waar de leiders vredig met het volk kunnen onderhandelen. Belemmer niet de ontplooiing van de sociaal-democratische politiek. Maak wetten van de uitzuiging door kapitalisten, tegen de woevente, enz. Ga te rade met het gevoel der Inlanders en eerst dan zal er *Rechtvaardigheid* zijn. Hoor niet naar de stemmen in de pers der geldmensen, die de kleine minderheid in Indië vormen, maar hoor naar de stem van het volk. Eerst dan kan er sprake zijn van evolutie in Indië, indien de hinderpalen weggeruimd worden, die de ordeverstoringen in de land werken en op revolutie aansturen.

Aan de rechters, die in de Koedoes-zaak zullen oordeelen: Geeft recht, d.w.z. recht, dat strookt met het rechtsbewustzijn van het overgrote deel der Inlanders in Indië.

Naar aanleiding van het relaas der relletjes in Koedoes, wordt in hetzelfde blad geschreven, dat niet alleen in Koedoes, maar overal in Indië het volk aan willekeur is overgeleverd, waar de politie niet meedoet. Het optreden van de politie, zooals in Koedoes, moet noodwendig de haat onder de Inlanders opwekken. De boom: haat, groeit allengs hooger op. Het is alsof het Gods wil is, dat onze Karma het zoover brengen zal, dat die boom weer komen zal tot hem, die hem geplant heeft. Wij werden verlaten, vertrapt, uitgezogen en tot speelbal gebruikt maar nu is de tijd gekomen, dat onze Karma rijp geworden is en open barst.

Wat de Chineezers in Indië betreft, zij zijn voor ons bestaan ook een gevaar. Welk recht hebben zij over ons, over Java's grond? Zijn zij geen gasten en waarom nemen zij zoo'n aanmatigende houding aan?

Past op! De tijd is gekomen, dat de dag in nacht veranderen zal. Past op! Wij zijn gereed, „wij wachten slechts op de derde bel voor het vertrek.“

De *Sinar Hindia* schrijft, dat, wel is waar, in Koedoes de Inlanders wreed zijn opgetreden tegenover de Chineezers, maar zijn de vernederingen, die de Inlanders steeds van de anti-Inlanders onderzonden hebben niet nog wreder en slechter? De schrijver geeft den Mohamedanen in het algemeen en de S. I.'ers in het bijzonder den raad, om samen te gaan met de andere bevolkingsgroepen en het vertrouwen der Regeering te winnen, maar niet te ruw en te... hoor! Hij gelooft dan ook, dat de Regeering de goede bedoelingen van de S. I. begrijpen zal en volle bewegingsvrijheid geven zal op politiek en godsdienstig gebied.

Ontvlambaar. Naar aanleiding van de vergoeding van Mohamad Kanan, pandhuisbeambte, wegens een vechtpartij met een Europeaan, schrijft de *Sinar Hindia*, dat in werkelijkheid in Ned. Indië niet opzet de bepalingen aan den eenen kant zwaarder gemaakt worden. Begrijpt men dan niet, dat onze haat daardoor aan het koken wordt gemaakt en niet meer te bedwingen zal zijn? Broeders, beambten van den pandhuisdienst, aarzelt niet het voorbeeld van Mohamad Kanan te volgen. Wij weten het wel, dat in het vervolg nog meer dergelijke voorvallen plaats zullen hebben. Want wij zijn zoo brandbaar als gedroogde houtskool, en als ge welen wilt, hoe wij zullen opvlammen, steekt dan maar een stukje in brand en alles staat weldra in lichtelaie.

Kontrakt Koeli. Een ontvluchte dwangarbeider uit Noesa Kambangan — alzo de *Darmo Kondo* — heeft, nadat hij een paar jaren als kontrakt-koelie gewerkt had, zich weer bij het bestuur gemeld. Hij wilde liever dwangarbeider dan kontrakt-koelie zijn. Wel een bewijs, — volgens den schrijver — hoe slecht de kontraktanten het hebben. Noodig is het, dat men zich het lot der 200.000 kontrakt-koelies in Deli aantrekt. Schrijver stelt voor, brochures in de handstaal uit te geven, waarin de toestanden op de ondernemingen uitvoerig beschreven worden.

Hetzelfde blad (*Darmo Kondo*) maakt melding van een samenkomst te Pekalongan van Chineezers en Inlanders, ten doel hebbende de vriendschapsbanden tusschen beide rassen nauwer aan te halen.

Afschaffing Poenale Sanctie. De *Bernih Mardeka* bespreekt de plannen, gedeeltelijk reeds ten uitvoer gebracht, om, door middel van kolonisatie, in Sumatra's Oostkust de ondernemingen aan werkvolk te helpen, nu de poenale sanctie afgeschaft zal worden en er geen wervers meer zullen zijn. Het bestuur van Simoloengan heeft zich naar aanleiding hiervan

in verbinding gesteld met het kort geleden aldaar opgerichte Comité *Boemipoetra Hindia*, ten einde terzake den steun van de Inlanders zelve te krijgen. Het Comité heeft toen in het laatst van het vorige jaar vergaderd en in deze vergadering heeft de assistent-resident Tideman gesproken over de intrekking van de poenale sanctie, en de moeite, die men hebben zal om aan werkvolk voor de ondernemingen te komen, die toch zoo noodig zijn voor geheel Indië en hare opgezeten, dus ook voor de Inlandsche bevolking. Hij toonde het aan, dat die ondernemingen moesten blijven bestaan, zooveel mogelijk in aantal toenemen, zoodat alles in het werk gesteld moet worden om haar van jonge sterke werkkrachten te voorzien. De Voorzitter van het comité sloot de vergadering met een woord van dank voor het in het comité gestelde vertrouwen, en zegde zijnerzijds allen steun toe.

In den Volksraad — alzo de *Neratja* — is een motie ingediend tot afschaffing van de poenale sanctie en haar ook van toepassing te verklaren voor koelies, die hun kontrakt hernieuwen. In een hoofartikel wordt voornamelijk aangetoond, dat de te lage loonen een gevolg zijn van de poenale sanctie. Aan den heer Lulofs is door de planters gevraagd, of de poenale sanctie niet kon worden gehandhaafd, indien de loonen verhoogd werden. Hij heeft geantwoord, dat de Regeering niet van haar besluit is af te brengen en daartoe om politieke redenen gedwongen is. De Amerikaansche planters juichen, in tegenstelling met de Hollandsche en Duitsche, de afschaffing der poenale sanctie toe. Zij willen de vrije concurrentie en zijn „beu van slavenarbeid“.

Werkstakingen. De *Bernih Madeka* schrijft, dat werkstakingen goed zijn, om de door de koelies gestelde billijke eischen volstaan te krijgen en wat op een andere behoorlijke manier niet kan worden verkregen. Maar vooraf dient er een weerstandskas te zijn en men zeker te zijn van de zaak te winnen door een goede organisatie.

De *Sinar Hindia* verklaart, dat de werkgevers niets willen weten van de belangen van *Kromo*. Eerst als hij zich roert en krachtig optreedt en dreigt, eerst dan worden zijne eischen ingewilligd. Het wapen van *Kromo* is: „*Staking, staking, staking*“. Wij moeten het goed beseffen, dat de kapitalisten geen menscheijk gevoel er op na houden, en dat zij slechts eigen voordeel beoogen. Indien wij dus niet krachtig optreden, zullen wij ons doel niet bereiken, vooral niet, waar de Regeering zich aan hunne zijde schaaft. Het beste middel, dat wij daarom kunnen toepassen is: „*Staking, Boycotten en Krasse eischen*“.

De *Oetoesan Hindia* spreekt over een vergadering van de C. S. I. in het laatst van het vorige jaar te Batavia gehouden en waarin *Abdoel Moeis* de regelingen op de partikuliere landerijen heeft afgekeurd. *Tjokroaminoto* drong aan op de oprichting van vakverenigingen en gaf kennis van de tot standkoming van de Radicale Concentratie. Hij deed een beroep op de arbeiders om bij wijze van demonstratie „thuis te blijven slapen“ (staken), teneinde zodoende de kapitalisten te weerstreven, indien zij tegen de nieuwe beweging gekant zijn en de Regeering hen daarin bijstaat.

Scholen. De *Tjahaja Sumatra* beweert, dat de zendingscholen in Tapanoelie, welke elk jaar plm. f 10.000 subsidie van de Regeering ontvangen, al zeer slecht voldoen. Zulk schoolgaan is z. i. tijd verknoeien, daar er slechts onderwijs gegeven wordt in den godsdienst, den zang en de muziek, reden waarom duizenden ouders hunne kinderen naar andere scholen, o.a. te Sipirok zenden. Beter ware het met het geld van deze subsidie gouvernementsscholen op te richten. Schrijver hoopt, dat weldra meerdere scholen in de Bataklanden opgericht zullen worden, ook opdat niet de Batakkers uit onkunde zich wenden zullen tot de Perhoedambeweging.

Woningverbetering. De *Djawi Hisworo* vergelijkt den toestand in Solo, toen daar de pest duizenden slachtoffers maakte en men op last van hooger hand tusschen de wanden der woningen meer ruimte moest laten, opdat de ratten zich daar niet konden schuil houden, met den toestand van thans, nu de influenza er heerscht en de voegen der wanden zoo dicht mogelijk gemaakt moeten worden. In wanhoop wordt de vraag gesteld: „Wat zou men eigenlijk moeten doen?“

Vorstelijk gezind. Hetzelfde blad (*Djawi Hisworo*) is het niet eens met de *Medan Boediman*, waar deze beweert, dat de Javaansche vorsten uit den tijd zouden zijn en niet meer noodig voor het volk. Integendeel. De Vorsten zijn nu ook de moderne opvattingen en begrippen van den tegenwoordigen tijd toegedaan. Zij eischen niet meer den *sembah*. En vergeet niet, dat zij evenals de Javanen in den toestand verkeerden,

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog. Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

MAISON VAN HAL

Hofleveranciers van H.M. de Koningin
Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heeren-en Dameskleeding
uitsluitend 1ste klas maatwerk

Engelsche Stoffen
Fransche Lakens

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Magasin de Nouveautés
voorheen GEBR. LEVY
—APELDOORN—
Dames- en Kinder-Confectie
..... Mode-Artikelen.....

Chirurgische
Instrumentenfabriek
1/2 LOTH & STÖPLER
Directeur: H. STÖPLER
TRANS 1-UTRECHT
UITRUSTINGEN
voor H.H. DOCTOREN
Complete Installaties
voor Hospitalen
Fabrikante: Nord Compressor

dat ook zij overheerschten zijn. Vorst en volk zitten als het ware beiden gevangen. Waarom moet dus den vorst verweten worden, dat het volk hem niet meer noodig heeft?

WAT DE CHINEES VERTELT.

Anti-Sneevliet. De *Tjahaja Timor* heeft zich tot de Amboneesche en Menadoneesche militairen gericht, naar aanleiding van de agitatie door Mr. Troelstra in Nederland verwekt en het door Sneevliet verspreide geschrift, waarin de militairen tot verzet tegen het wettige gezag worden aangespoord. Deze beweging heeft geen andere uitwerking gehad, dan dat het volk van Nederland algemeen zijn trouw en gehechtheid voor de Vorsten heeft uitgesproken en dat honderden ingezetenen van alle plaatsen in N. I. in telegrammen eveneens hun afhankelijkheid bevestigd hebben, en dat het Volksraadlid, de heer *Waworoento*, uit naam van 14.000 Amboneesche en Menadoneesche militairen aan H. M. de Koningin in een telegram de verzekering gegeven heeft van voortdurende trouw en liefde voor het Vorstenhuis in Nederland. De redacteur (*W. A. Kailola*) is van Amboneesche afkomst) hoopt, dat zijne broeders geen gehoor zullen geven aan den inhoud van het geschrift van Sneevliet, maar dat zij indachtig zullen zijn aan den eenmaal afgelegden eed van trouw aan de Koningin en aan Nederland, en dien eed gestand zullen houden.

Divide et Impera. In hetzelfde blad (*Tjahaja Timor*) wordt een verslag van een S. I. vergadering te Malang aangehaald, waarin beweerd wordt, dat het opstootje in Koedoes in het geheel niet wordt beschouwd als een uiting van vijandschap tusschen Inlanders en Chinezen, doch als een botsing tusschen personen. Men is het er over eens, dat de wederzijdsche belangen het medebrengen, dat de verhouding tusschen de beide rassen goed moet zijn. De Voorzitter, *Saedirdjo Atmodjo*, verklaart, dat de Regeering gaarne een gespannen verhouding tusschen Inlanders en Chinezen ziet, om hen daardoor beter te kunnen overheerschen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Nederland's annexionisme ?

Nu 't verwijt trof in den tijd dat Nederland in verzet kwam tegen de inlijvingsbeweging van eenige over stuur geraakte Belgen, kon er iets in liggen van: „gij zijt zelf niet beter dan dezulken”, daarom verdient de beschuldiging van Noorsche zijde aan ons land gericht, alsof wij Spitsbergen zouden willen inpalmen, meer dan gewone aandacht.

Dr. Hendrik Muller en Dr. E. C. Wieder hebben in een vergadering van 't bestuur van 't Kon. Ned. Aardrijkskundig genootschap de herinnering verlevendigd aan 't aandeel dat onze voorvaders gehad hebben in de ontdekking van Spitsbergen en de walvischvaart naar de zeeën in die streek, waarbij Spitsbergen geregeld werd bezocht en op Amsterdam eiland, zelfs zomervestiging in Smeerenburg plaats vond. Die herinnering werd opgewekt omdat een internationale regeling voor de positie van Spitsbergen in wording is, en Nederland te zorgen heeft, dat zijne belangen daarbij niet uit 't oog zullen worden verloren.

Dit heeft de Ned. reg. er toe geleid aan Dr. Wieder opdracht te geven een historisch betoog samen te stellen, waaruit 't aandeel kan blijken, dat Nederlanders gehad hebben in de ontdekking en verkenning van Spitsbergen. Volgens mededeeling van den Minister van Buitenlandsche Zaken is dit rapport gereed, en zal 't, in Engelschen tekst, binnen kort verschijnen.

Sedert is ook van andere zijde de herinnering verlevendigd. „Eigen Haard” vroeg er b.v. aandacht voor in de numers 2 en 5 van dit jaar.

Volgens een correspondentie in de „N. R. Ct.” uit Kristiania, heeft 't Noorsche blad *Tidens Teg*, een in prikkelenden toon gestelde beschouwing gegeven, waarin het twijfel uitspreekt of Spitsbergen wel door Hollanders ontdekt is, waarin 't spreekt van Holland's eischen, die 't zich niet bezorgd maakt ingewilligd te zien, waarin 't Noorwegen aanraadt een beroep te doen op de ridderlijkheid van zijn geallieerde vrienden, daarbij er aan herinnerende dat het tijdens den oorlog is blijven varen, terwijl Nederland zijn schepen thuis hield! 't Is zeker te betreuren dat een maatregel, die elk ander land in gelijke omstandigheden genomen zou hebben om voldoende voorbereid ter nader te houden conferentie te komen, het Noorsche blad tot een zoo boos gestelden uitval heeft geleid. Dat Nederland mede stem in de te houden besprekingen vraagt, is bovendien geen reageeren op zijne uitsluiting der in 1914 te Kristiania gehouden internationale conferentie, zooals men uit 't *Tidens Teg* stuk zou kunnen opmaken, want Nederland is daar wel degelijk vertegenwoordigd geweest. Die conferentie is in Juli 1914 onverrichter zake uiteen gegaan. Indien zij hervat wordt, is dit toch om alle aanspraken te wegen, aanspraken niet alleen van territoriaal aard, maar ook voor verkeers- en handelsrechten. Noorwegen zal voor zich hiertoe bijbrengen wat 't kan, 't mag aan Nederland niet verwijten dit-zelfde te doen.

Overigens geldt 't hier een eiland dat geen eigen vaste bewoners heeft, een land waarvan niet vaststaat, onder welke vlag het behoort te staan, en wordt de conferentie juist door deze omstandigheden noodig geacht. Zelfs als Nederland aanspraken mocht willen doen gelden, die in de door *Tidens Teg* aangeduide richting gaan, zou er nog geenlei reden bestaan om een parallel te trekken met de begeerten den Belgen ten opzichte van Zuid-Limburg en Zeeuwisch-Vlaanderen.

Slingering alom.

Wij leven wel in een tijd van groote tegenstellingen. Op denzelfden dag dat de Parijsche conferentie de hoofdlijnen bekend maakt, die de Entente vertegenwoordigers getrokken hebben voor 't totstandkomen van den Volkerenbond, welke de oorlog hopenlijk moet doen verdwijnen, treedt de oorlogstoestand in tusschen de Entente en Hongarije. De Entente had een ultimatum gesteld, doorgaans een middel om in oorlog te komen, al heet 't een middel om dien te voorkomen. Terwijl de stuwkracht, die van Rusland uitgaat tegen 't imperialisme gekant is, tracht zij zelf in alle landen door te dringen, aanhang te winnen, macht te krijgen. 't Internationalisme wordt gepredikt en vindt steun bij de volksgroepen, die voor vernieuwd en verjongd nationalisme in geestdrift geraken. Evenals Karolyi dit voor de Hongaarsche politiek gedaan heeft, slingeren velen elders tusschen Wilson en Lenin, tusschen de hervormingen van 't bestaande naar democratischen grondslag en omverwerping van 't bestaande om de overheersching aan 't proletariaat over te geven. De laatst verlopen week had ons de groote vredesvoorwaarden — of juistere de vredesbepalingen, want van „keuze” scheen geen kwestie te zijn — moeten brengen, alles was op bespoediging gericht, doch ziet een bulletin verkondigde weer een ultimatum, nu aan Duitschland, om de landing van Poolse troepen bij Dantzig toe te laten. 't Antwoord van Duitschland laat ons nog in 't onzekere of een alle partijen bevredigende oplossing zal worden gevonden. Terwijl de legerplannen der Parijsche conferentie op beperking der bewapening en voorkoming van suprematie gericht zijn, kondigt Eng. aan dat zijn vloot voortaan nog wat sterker zal wezen dan vóór den oorlog 't geval was.

Slingeren tusschen Wilson en Lenin is 't teken van deze dagen. De kansen voor 't Lenin-régime staan hierbij gunstig. Wel verkiezen de betrokkenen blijkbaar 't Wilson-stelsel, maar hiervan verwachten de vragers dadelijke toezeggingen, volgens nu te Parijs aan te geven, vast te leggen en te waarborgen lijnen. Die kunnen meestal zoo maar niet gegeven worden. De leiders der groote conferentie zijn 't er over oneens, de vragers weten meestal zelf niet precies wat zij willen, hunne verlangens gaan veelal tegen elkander in, 't is onmogelijk voor alle en zelfs voor elk der vraagstukken de contenten tout le monde et son rival. Geen vaste lijnen uit Parijs, dan maar de chaos waaruit moge komen wat wil, maar waarvan ieder verwacht toch wel iets voor zijn partij te winnen, of waardoor de gehate bestaande toestand althans 't onderstboven wordt geworpen. Het bestaande is de vijand, 't Lenin-stelsel gaat daar vijandig tegen in, naar 't voorbeeld van Karolyi, dat hij weer van anderen navolgte, stellen de ontevreden zich dan bij dezen vijand van hun vijand.

Er zijn er nog, die zelfstandig strijden, die zich zelfs afkeerig noemen van Bolsjewiki, maar zullen zij zich voegen naar de uitspraak van Parijs of naar de negatie van hunne beweging door de grootmachten te Parijs?

Niet alleen uit Egypte komen onverhoorde wenschen, als wij van de commissiën hooren, die uit Korea tegen Japan, uit de Philippijnen tegen N.-Amerika, uit de Transvaal tegen Groot Britannië, uit Armenië, uit Klein Azië, Balkanvolkeren, Midden Europeesche volkeren, Russische stammen, enz. enz. naar Parijs zijn getogen of daarheen zouden hebben willen gaan, als

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA

LEIDSCHEN KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.

DAGELIJKS RIJSTAFEL.
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.

KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 151

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personellift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Pension FRANS FRANCKEN

Badhuisweg 42-44 - SCHEVENINGEN - Telef. S. 1319.

1^e Klasse Familie-Pension 87

Den geheelen Winter geopend en verwarmd.

Palace Hotel - Hilversum

Telefoon 21

Familie-Pension 1ste Rang

Het geheele jaar geopend

D. VAN DIJK. 89

Grand Hotel Restaurant

„Central”

De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten

door het ensemble

WILLY HONSBEEK & Z

Hôtel „de Oude Doelen”

en

Pavillon „Oude Doelen”

DEN HAAG - SCHEVENINGEN 127

Restaurant de tout première ordre.

The Concert - Diner Concert
Soupe Concert

American Bar Grand Orchestre

Restaurant SAUR, den Haag

Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 130

Dejeuners, Diners, Soupers

Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

RESTAURANT 1e ETAGE, Ingang No. 17. Tel. Int. 2479.

Plat du jour Diners A la carte

RESTAURANT KNAPPSTEIN

VLAMINGSTRAAT 15-17 - 's-GRAVENHAGE

PARTERRE: LUNCHROOM. INGANG No. 15. KOUDE EN WARMESPIJZEN 134

MAISON VAN RIJN

Prins Hendrikstraat 28 - DEN HAAG - Tel. H. 4060

Uitzenden van Dinners van af 90 cent. 87

Meermalen bekroond. C. JENNER

AMPHION

Tea-Room American-Bar Restaurant

Heeregracht 48, 's-Gravenhage

Restaurant op de 1ste Etage

Orchestre Tzigane Dinners et Soupers

... Cuisine française ... 114

Grand Hotel Pension „DE NIEUWE KROON”

voorheen BLOEMINK

APELDOORN.

De meest bekende inrichting ter plaatse

Directeur-Eigenaar H. VAN WIJK, voorheen Directeur Hotel van Wijk, Singapore.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Weekblad voor Indië.

In No. 42 van 26 Jan. schrijft de off. van gezondheid H. W. J. van Dijken een belangwekkend artikel over de leproserie te Hoeta Salem (ten Z.O. van het Tobameer op Sumatra), eene stichting van zendeling W. Steinsieck, getuigend van werkelijk onbaatzuchtige menschenliefde. — Verder bevat dit Nr. o.m. Een veertigjarig jubileum. 1879. — B. van Vianen — 1919 (hoofdkantoorchef bij den post-, telegr. en telef. dienst te Soerabaja). — Een jachtnacht van den Gerangan, door K. J. Kuipers (Slot). — Gevangenis-impressies van een Indischen journalist (vervolg).

Congres voor Javaansche Cultuurontwikkeling.

Hoewel het reeds meer dan een half jaar geleden is, dat dit congres te Soerakarta is gehouden, komt het voor dat het nut kan hebben te dezer plaatse alsnog te wijzen op het toen uitgegeven „Programma en Tekstboekje”, waarvan de inhoud grootendeels blijvende waarde heeft, door de navolgende daarin opgenomen opstellen:

Het wajangspel door Wediodipoero (Dr. Radjiman) (met platen). — Korte inhoud van de lakon Pregiwo-Pregiwati. — Tekst van het Javaansche toneelstuk „Pregiwo-Pregiwati” (Hollandsch en Javaansch). De Hindoe bouwvallen te Prambanan, door v. S. C. (= Van Stein Callenfels).

De Bataksche Christenbond bedreigt de Zending.

Aan het orgaan „De Rijsche zending” ontleenden we onlangs eenige mededeelingen over een in de Bataklanden opgerichten Bond van Christenen, waarvan inzonderheid de zending veel goeds verwachtte voor de geestelijke en economische ontwikkeling der Bataks. Thans verneemt men heel andere dingen. In het Maart-Nr. van genoemd orgaan leest men onder het hoofd „Een teleurstelling” dat de man, die zich aan het hoofd der beweging heeft gesteld, zich als een sluwe bedrieger heeft geopenbaard. De schr., J. H. M(eerwaldt) wist aanvankelijk niet wie het was, die onder de gepubliceerde stukken zich steeds H. Manoellang noemde. En vervolgt dan: „Helaas, het was een mij welbekende Hesekiel, vroeger van onze zendingdrukkerij weggelopen, die te Singapore zich bij de Sabbatisten had aangesloten en in hun dienst als inlandsch helper op West-Java werkzaam was geweest. Later keerde hij naar de Bataklanden terug en wist met behulp van vooruitstrevende landgenooten te Taroetoeng een drukkerij en een Bataksch weekblad „Portoengkoan Batak” op te richten, maar die zaak moest spoedig liquideeren. Daarna richtte hij te Balige een Engelsch-Inlandsche school op. Als Christen hield hij zich bij de gemeente onzer Rijsche zending en werd de stichter van de vroeger vermelde zangvereniging en ook van den Batakschen Christenbond.

Op sluwe wijze wist hij bij alles den schijn te bewaren, dat hij met de zendingen wilde samenwerken, maar zorgde er tevens voor dat niemand van hen met den bond in nadere betrekking kwam. Alleen de zendingconsul te Batavia werd verzocht als beschermheer van den bond op te treden en met diens hulp wist Hesekiel het ook zoover te brengen, dat hij door den Gouverneur-Generaal in bijzondere audiëntie werd ontvangen, om mondeling het reeds schriftelijk ingediende verzoek om rechtspersoonlijkheid voor den Batakschen Christenbond te ondersteunen.

Te Balige stichtte Hesekiel echter ook een afdeling van de op Java bestaande sociaaldemocratische vereniging „Insulinde” en bewerkte dat er ook te Taroetoeng een dergelijke afdeling werd opgericht. Nu begon de heele zaak een bedenkelijk aanzien te krijgen. Pogingen, door een paar zendingen gedaan, om te bewerken dat er van een verbinding met „Insulinde” door de leiders van den „Christenbond” zou

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendikkade 79. 90
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

Import van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz. BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

HAAGSCHE Assurantie..... BRAND enz. 1805
Compagnie voor BRAND van 1805

Aanvragen om een Agentschap aan de Directie
Hoofdkantoor: Bezuidenhout No. 1, Den Haag

BRAND - BEDRIJF - INBRAAK

wij daarbij bedenken hoe ver de betrokkene groote mogendheden in zelfverloochening zouden moeten gaan om den velen wenschen bevrediging te schenken, en hoe weinig van dergelijke zelfverloochening gebleken is, dan bestaat er weinig reden tot groote verwachting van vrede door bevrediging of door eerbiediging van de uitspraak der grooten; dan bestaat daarentegen veel meer reden tot verwachting van een overgang tot de chaosproef ook van partijen, welke hieraan momenteel nog niet denken. De oorlog woedt nog voort, werkt nog door, de opgeroepen vernielingsgeesten wroeten nog onheilspellend voort.

Onlusten in Korea.

De Koreanen laten 't niet bij een delegatie, de bevolking roert zich. Wel zijn de Japansche bezettingstroepen sterk genoeg om overal de bovenhand te behouden, maar dat dooft de smeulende anti-Japansche geest toch niet uit. Bij de begrafenisplechtigheden van den voormaligen keizer van Korea zijn overal troebelen voorgekomen. Duizenden Koreanen trokken den 1en Maart in optocht door de straten van Seoel en honderden drongen met geweld door in 't paleis, waar 't lijk op een praalbed lag. Opgewonden door 't valsche gerucht, volgens hetwelk te Parijs de onafhankelijkheid van Korea zou zijn aangenomen, eischten de indringers dat die onafhankelijkheid zou worden afgekondigd. Vooral de studenten traden zeer luidruchtig op. Te Seoel werden meer dan 100 mannen in hechtenis genomen, dit lokte echter een aanval uit op de politiebureaux.

Uit tal van provinciesteden komen berichten van opstootjes van minder omvang, doch die een veelal heviger karakter hadden, en waarbij vele slachtoffers gevallen zijn.

De Japansche gouverneur-generaal heeft in een proclamatie verklaard, dat Japan de soevereiniteit over Korea niet prijs geeft. Hij spoort allen aan om met de Japansche regering samen te werken, om gemeenschappelijk met de andere mogendheden, een blijvend vrede te verkrijgen ter verheffing van de beschaving. Ja maar die blijvende vrede met Korea onder Japansche overheersching is juist wat de Koreanen niet willen.

Sympatie-uiting uit Z. Afrika.

Met veel waardeering maken wij melding van 't volgende aan de „Times” ontleend bericht.

De Volksstem, 't orgaan der Z. Afrikaansche partij, bevatte een artikel, dat sterk gekant is tegen een revisie van 't Belgische tractaat van 1839, ten koste van Nederland. Botha en Smuts zouden in een moeilijke positie komen ten opzichte van hen, die, op hunne aanbeveling, dienst namen in 't leger der geallieerden, in opzichte van de gevolgen daarvan zou worden, dat Nederland onrecht zou worden aangedaan. 't Blad voegt er aan toe, dat de Britsche staatslieden geen verontschuldigingen hebben in onwetendheid betreffende de Z. Afr. gevoelens, aangezien eenigen tijd geleden gezaghebbende mededeelingen naar Engeland zijn gezonden, gericht tegen een inwikkeling van Nederland in den oorlog.

't Is niet onmogelijk, zelfs niet onwaarschijnlijk, naar ons voorkomt, dat de uit Z. Afr. aangeheven stem heeft gewerkt om de houding van Gr. Brit. tegenover deze kwestie te bepalen. Hoewel wij vertrouwen dat ook zonder deze hulp de kwestie van 't recht ten opzichte van hen hebben mogen zegevieren, moeten wij de ons door de stamverwante broeders ongevraagd verleende hulp toch ten volle waardeeren. Dergelijke uitingen van saamhoorigheid in 't stamverband zijn vreemde punten in de overigens zoo vervelende kwestie met onzen naasten buurman.

Tafelspeeches over Indië.

Waarschijnlijk is in lange door een Minister voor Indië geen belangrijker speech afgetoken, meept the Times, dan die door Mr. Montagu gehouden bij 't diner aan Lord Sinha aangeboden. De spreker was diep onder den indruk van den geest, waarin de afgevaardigden van de geallieerden landen bezig zijn te Parijs, den staatkundigen en socialen opbouw van de wereld te verwezenlijken. Voor 't eerst doemen de idealen op, die achter de pogingen lagen van 't Br. gouvernement om de politieke instellingen van Indië te moderniseeren in overeenstemming met het nieuwe aanzijn van onzen tijd. Hij legde er nadruk op dat de decentralisatie, welke nu voorgesteld is, niet in hoofdzaak een overdracht bedoelt van bureaucratische macht aan 't provinciaal bestuur, maar wel een eerlijke macht om de macht, zoover als doenlijk zal blijken, in de hand van 't volk te leggen. De praktische weg hiertoe is een ruime uitbreiding naar 't beginsel van invloed door stemrecht. De ontwikkeling van 't parlementaire stelsel en van de instelling van zelfbestuur is een onvermijdelijk gevolg van de Br. opvatting. De nieuwe voorstellen zullen groote veranderingen brengen in den Indischen burgerlijken dienst, die 't zich zelf tot schoonste taak zal stellen den overgang te bespoedigen. De in deze richting opgewekte verwachtingen moet het zichtbare ongeduld helpen beheerschen. De Ind. politici moeten bedenken dat de Br. natie voor haar toekomstige beslissingen ten opzichte van Indië geleid zal worden door 't welslagen van de nu te nemen proef. Zij zal niet tot meerdere voortvarendheid worden aangezet door aanvallen op Br. maatregelen, of door geuite vijandschap tegenover burgerambtenaren, zooals nu plaats vindt in eenige deelen van Indië. Volgens Lord Sinha's verklaring verlangt de ontwikkelde klasse in Indië gelijkheid binnen het Rijk, doch niet losmaken daarvan.

Mr. Montagu zeide dat 't beginsel van communal representation zal worden uitgebreid. De mohamedanen en de sikhs hebben reeds toezegging van een dergelijke vertegenwoordiging, en de niet-brahmaansche gemeenschappen zullen haar evenzoo krijgen. The Times zegt hierbij den tegenzin niet te deelen, die Mr. Montagu heeft voor 't beginsel van vertegenwoordiging der gemeenten, dat 't blad juist bijzonder geschikt acht voor Indië.

Na den Minister sprak de maharajah van Bikaner — medelid van de Indische commissie ter vredesconferentie. — Hij gaf een stellige ontkenning van de bewering, dat de Indische vorsten afkeerig zouden staan tegenover de aanwijzing van Sinha of tegenover de voorgestelde hervormingen.

Nederl. Handel-Maatschappij.

Gestort Kapitaal . . . . . f 60,000,000.-

Statutaire Reserve . . . . . - 11,595,462.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in het Oosten: Batavia, Soerabaja, Samarang, Bandoeng, Weltevreden, Cheribon, Tegal, Pekalongan, Djember, Solo, Djokjakarta, Tjilatjap, Padang, Medan, Tebing-Tinggi (Deli), Langsa, Kota-Radja, Palembang, Telok-Betong, Pontianak, Bandjermasin, Makassar, Singapore, Penang, Rangoon, Hongkong en Shanghai. 120

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken. — Consignatie-contracten met Cultuurondernemingen. — Verkoop van Producten.

BEROOVING

Wij verzekeren U tegen alle schade, ten gevolge van het op eenigerlei wijze verloren gaan van Effecten, Bankpapier, Specie en andere Geldswaarden, zich bevindende in handen van Uw personeel.

GUNSTIGE VOORWAARDEN.
BILLIJKE PREMIE.

VEREENIGD ASSURANTIEKANTOOR

Plein 17a Den Haag
Tel. H. 680.

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS

AMSTERDAM, Rokin 95.

Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.

Kapitaalvorming in 12 jaren door 125 stortingen gedurende 10 jaren.

VRAAGT GRATIS BROCHURE.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

GESTORT KAPITAAL . . . . . f 4.050.000.—
RESERVE ca. . . . . f 850.000.—

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Makassar, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden. 72

Kapitaal f 35.000.000.- Reserven f 17.400.000.-

worden afgezien, mochten niet baten. Integendeel. Hezekiel en zijn medestanders kwamen er nu openlijk voor uit, dat zij van het begin af geen ander doel hadden gehad, dan de Batakschen Christenbond tot een onderdeel van „Insulinde“; de sociaaldemocratische partij op Java te maken.

De hr. Meerwaldt eindigt: „Het spreekt van zelf, dat de zendelingen zich nu geroepen zien om dien zoogenaamden „Christenbond“ tegen te werken.

T. Ottolander.

De „Banier“ van 31 Jan. j.l. bericht: Het Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië 1) verrastte ons deze week met een keurig uitgevoerde portret van den heer T. Ottolander, die Maandag j.l. zijn 65en verjaardag vierde.

Verscheidene landbouwspecialiteiten brachten in dat zelfde nummer hulde aan den jarige, die het grootste deel van zijn leven in Indië heeft doorgebracht, en die zich voor den Indischen landbouw onvergankelijke verdiensten heeft verworven. Ook wij spreken gaarne onze blijdschap uit over het voorrecht, dat den nog zoo krassen grijsaard beschoren werd.

De heer Ottolander is een van de weinige planters, die niet allereerst aan de belangen van het kapitaal, maar aan die der Inlandsche bevolking denken. Ook als hoofdbestuurder van de C. E. P. (= Christelijk ethische partij) kiest hij steeds met warmte en overtuiging partij voor de belangen der Inlanders. Daarvoor schijnt hij zelfs nu pas weer zijn voorzitterschap van het Ned. Indisch Landbouwsyndicaat te hebben opgeofferd. Wij eeren dat in hem en wenschen hem toe, dat God hem nog lang moge sparen en hem rijklijk moge zegenen naar lichaam en ziel.

Indische leerstoel aan de Universiteit te Amsterdam.

De Ind. Merc. van 28 dezer bevat de mededeeling, dat aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam is gecreeerd een leerstoel in de „Anthropologie en Geneeskunde van de Inlandsche bevolking der Nederlandsche Koloniën“ en in verband daarmee tot hoogleeraar is benoemd, Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan, anthropoloog der afd. Volkenkunde van het Koloniaal Instituut.

Naar aanleiding dezer benoeming schreef het „N. v. d. D.“: „De heer Kleiweg de Zwaan werd in 1875 te 's-Gravenhage geboren; hij bezocht daar het gymnasium en studeerde in de geneeskunde eerst aan de Hoogeschool te Leiden en daarna te Amsterdam. In 1904 deed hij zijn arts-examen. Als scheepsarts maakte hij een reis naar West-Indië en Noord-Amerika. Vervolgens werd hij benoemd tot assistent van prof. Pel. Tijdens dit assistentschap volgde hij een cursus in de bacteriologie aan het instituut-Pasteur te Parijs. Ook heeft hij te Berlijn gestudeerd. In 1906 vergezelde hij op diens verzoek prof. Alfred Maass uit Berlijn op een reis naar Midden-Sumatra, om ter plaatse een anthropologisch, medisch, ethnologisch onderzoek in te stellen. Alvorens te vertrekken, bekwaamde hij zich op dit gebied onder leiding van prof. Felix von Luschan, den beroemden anthropoloog.

De heer Kleiweg de Zwaan bezocht Java, Bali, Lombok en Japan, waar hij vier maanden den geneeskundigen toestand bestudeerde. Ook ondernam hij een reis naar Engelsch-Indië.

In 1908 in Nederland teruggekeerd, promoveerde hij in hetzelfde jaar cum laude tot doctor in de geneeskunde op het proefschrift: „Bijdrage tot de anthropologie der Minangkabau-Maleiers“.

Het daarop volgende jaar werd dr. Kleiweg de Zwaan toegelaten als privaot-docent in de medische cultuurgeschiedenis; later kwam daarbij de anthropologie en ethnologie. Tevens werd hij assistent in het laboratorium van prof. Ruitinga.

Aanvang 1910 vertrok de geleerde opnieuw naar Indië, teneinde met geldelijke steun van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap op anthropologisch-, medisch-, ethnologisch- en zoologisch gebied werkzaam te zijn op Nias, in samenwerking met den heer E. Schröder, van wien onlangs een groot werk over dit eiland verscheen. Door ziekte was de heer Kleiweg de Zwaan genoodzaakt in 1911 naar Holland terug te keeren, waar hij werkzaam was als anthropoloog aan de afdeling volkenkunde van het Koloniaal Instituut.

Het bovenstaande eenigszins aanvullend, vermelden we dat prof. Kleiweg de Zwaan als schrijver — vooral op vergelijkend ethnologisch gebied — naam heeft gemaakt en dat o.m. als resultaat zijner reizen op Nias een breed opgezette studie over de bevolking van dat eiland, eenige jaren geleden in druk is verschenen.

Soendaneesche en Javaansche Sprookjes.

De hr. B. Alkema, op wiens belangrijke artikelen over de Sarikat Islam in „Stemmen des Tijds“ 2) bereids de aandacht werd gevestigd in dit weekblad, heeft thans wederom nuttig werk verricht.

Van zijn hand is n.l. verschenen een twaalfstal „Soendaneesche en Javaansche sprookjes aan Hollandsche kinderen naverteld“. (Amsterdam, J. H. de Bussy). Het is ons niet bekend of de hr. Alkema met deze verzameling de eerste schrede heeft gezet op het pad der kinder-lectuur; maar is zulks het geval, dat hij dan daarop voortga, want na kennismaking met eenige sprookjes uit dezen bundel, komt het ons voor dat de schr. de niet-alledaagsche gave bezit om voor kinderen te schrijven, zonder in kinderachtigen stijl te vervallen. Ongetwijfeld zal de jeugd deze Indische sprookjes „mooi“ vinden en verlangen naar een vervolg, dat de schr. zich voorstelt te geven als hij en de uitgever (die een woord van lof verdient voor de keurige typogra-

phische verzorging) aangemoedigd worden door een ruime afname.

Overigens houde de schr. ons een kleine, van belangstelling in zijn werk getuigende opmerking ten goede: bij den aanvang van het verhaal „De aap en de schildpad“ teekent hij aan: „Schildpad is in 't Nederlandsch vrouwelijk, maar de Soendaneezen spreken van een schildpad als mannelijk; daarin volgen wij hen hier.“ Zeer juist: maar in een voorgaand verhaaltje speelt een slang een rol, welke diersoort in het Hollandsch eveneens vrouwelijk is, wat blijkbaar door den heer Alkema over het hoofd is gezien, daar hij haar steeds mannelijk gebruikt, doch zonder bovengenoemde toelichting.

Verder achten we den schr. minder gelukkig bij zijn ietwat te ruim gebruik van het woord vreeselijk. Op één blz. (n.l. 29) lezen we bijv. van „vreeselijk“ groote kaken, „vreeselijk“ huilen, „vreeselijk“ tegenpartelen, „vreeselijk“ onweer en „vreeselijk“ bedroefd. We vermoeden dat de schr., hierop attent gemaakt, deze 5-malige herhaling zelf „vreeselijk“ zal vinden en bij een eventueelen herdruk vermijden.

Onze Missiën in Oost en West.

Hoofdzakelijke inhoud van deel II, afl. 3: — Mr. Th. J. A. Nuyens, aftredend Gouverneur van Curaçao, door C. J. Zwijsen. — Midden-Java. Bloei der Javanen-Missie, door J. Diderich. — Apostolisch Vicariaat van Curaçao. Tekort aan parochies in de Missie van Curaçao, door X. — De R. K. Missie op de Kei-eilanden, door Ed. Cappers.

Een Surinaamsche boschneger uitvinder van een letterschrift.

Het Nr. van 4 Maart van de „Volksmissionaris“ bevat het eerste gedeelte der beschrijving eener reis naar de Tapanahoni (Suriname), door Pr. Fr. Morssink, waarin we een merkwaardige mededeeling vinden. Het overlijden meldend van den boschneger Afaka „den uitvinder en grondlegger van het Djoeka-schrift“, teekent Pr. M. hierbij aan: „Afaka en de geschiedenis van zijn schrift is ons bekend geworden, toen hij verleden jaar, wegens ziekte, ruim een maand in onze ziekenverpleging te Paramaribo onder behandeling is geweest. Hij heeft ons toen medegedeeld, hoe hij ten tijde van de komst van Halley een droom had, waarin iemand hem een blank stuk papier toonde, zeggende dat al het andere wel zou komen. Ontwaakt zijnde, is hij, die nooit eenige school bezocht had, begonnen een schrift samen te stellen, om de 2 of 3 dagen er een teeken bijvoegend, tot hij 56 letterteekens, of liever lettergreep-teekens bij elkaar had, een soort hieroglyphen zou ik ze willen noemen, waarmede hij alle neger-Engelsche woorden, op zijn Djoeka'sch uitgesproken, tamelijk goed kan weergeven.“

De Indische Mercur.

Behalve de gewone wekelijkse rubrieken en een overzicht van het jaarverslag over 1918 van de Rotterdamsche Kamer van Koophandel en Fabrieken, bevat No. 13 van de Indische Mercur een vrij uitvoerige spreking van deel II van den 2en druk der Encyclopaedie van Ned.-Indië, door den hr. J. F. Snelleman.

De Indische Staatsinrichting.

De ter gelegenheid van de Indische week te Leiden, door Prof. Mr. Ph. Kleintjes gehouden voordracht, is in druk verschenen (A'dam, J. H. de Bussy); de titel luidt: Over de Indische Staatsinrichting en haar ontwikkeling in deze eeuw.

Akkergemeenschappen in Siberië en op Java.

In de „Verslagen der Vergaderingen van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen“, jaarg. 1918, is opgenomen een beschouwing van Prof. J. F. Niermeyer, getiteld: „Het ontstaan van akkergemeenschappen (met name in Siberië en op Java) en Van Vollenhoven's opvatting van het beschikkingsrecht.“

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 52: De bevolking van Ceram, door N. — Een bestijging van den Gede, door C. E. Croiset van Uchelen. — Dankbaarheid, door Th. J. A. Hilgers. — Wa Oemeer (een verhaal van het eil. Sapeken), door C. O. van der Plas. — De Spaansche griep op Zuid-Oost-Celebes, door H. van der Klift.

1) Djoeka = stamnaam.

AMSTERDAMSCH BANK - Amsterdam
 Kapitaal . . . . . f 34.408.900.—
 Reservefonds . . . . . 22.440.000.—
 Bijzondere Reserve . . . . . 2.000.000.— 69
ALLE BANKZAKEN

Bank-Associatie
 Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.
ALLE BANKZAKEN. 107
 Kapitaal en Reserves f 11.500.000.— Twintig Kantoren

Rotterdamsche Bankvereniging
 Kapitaal en Reserven f 66.000.000.—
ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
Boompjes Rokin Mauritskade
 Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingen
 Zaandam
 Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijnswijk Scheveningen
Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.
SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging
 Kapitaal en Reserven f 7.200.000.—
 Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermaisen	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Schagen
Amersfoort	Gorinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Silrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Harlingen	Terneuzen
Bodegraven	Heerenveen	Tholen
Boreulo	Helder (den)	Tiel
Boskoop	Hengelo (O.)	Uithoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culenburg	Hoogeveen	Veenendaal
Delft	Hulst	Vlissingen
Den Burg (Texel)	Katwijk	Wildervank
Deventer	Leeuwarden	Woerden
Doetinchem	Leiden	IJmuiden
Dokum	Lochem	Zelst
Dordrecht	Meppel	Zierikzee
Drachten	Middelburg	Zutphen
Ede	Nijmegen	Zwijndrecht
Franeker	Oostburg	

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

A. L. REIMERINGER & ZONEN
 Anno 1838.
COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN
 ----- ASSURANTIËN -----
 ---SAFE DEPOSIT (Bewaarkluis)---
LEIDEN, Rapenburg 106-108.

Coöperatieve
Amsterdamsche Crediet-, Deposito- en Spaarbank.
 Hoofdk.: N.-Z. Voorburgwal 65 (Geb. Unicum), A'dam.
CREDIETEN met en zonder persoonlijke of zakelijke zekerheid, ook aan Indische Ambtenaren en verlogangers.
SPAARGELDEN. Rentevergoeding 5 pCt. 's jaars. 95

TAAMS & KEYSER
Bankstraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN. 123
Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
 Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

E. DUNLOP & Co.
Heerengracht 442 Amsterdam
 met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang, Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan.

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken, provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd, likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren, mineraalwater, limonades. Vleesch- en vischconserven, kaas, melk. Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken, bicuits, zeep, parfumeriën, eau de cologne, patent-medicijnen.

CENTRALE BANKVEREENIGING
 Molenstraat 21a. Telefoon: Haag 1481
 's-GRAVENHAGE. 52
 Behandelt alle Bankzaken. — Redigeert een uitvoerig wekelijksch beursverslag. — Houdt ten dienste harer cliënten een uitvoerigarchief voor advies bij beleggingen.
CREDIETEN — DEPOSITO'S.

1) Weer een van de vele periodieken in Indië, waarvan de uitgevers het blijkbaar onnoodig achten debiet oos in Holland te zoeken. Verschillende bibliotheken en leeszaalen zouden ongetwijfeld op dit weekblad een abonnement nemen, indien er gelegenheid voor was. Zelfs in de Bibliotheek van het Depart. van Koloniën kan men het Landbouwkundig weekblad voor Ned.-Indië niet raadplegen.
 2) Sedert in brochurevorm opnieuw en nagenoeg onveranderd in druk uitgegeven bij G. J. A. Ruys te Utrecht.

**Sluit Uw Molest-, Bagage-, Noodhavenkosten-, Brand- en Inbraakverzekeringen bij
W. LEDEBOER - WIJNSTRAAT 130 - ROTTERDAM.
Billijke Premiën. Gunstige Voorwaarden.**

Mededeelingen.

**Van het Ministerie van Koloniën:
Mutatiebericht.**

VACATURE.	DATUM VAN INANG.	AANTEKENINGEN.
Rechtspraak in het Hoog- rechtshof van Ned- Indië.	Met ingang van den dag zijner inschepping in de maand April 1919.	De eventueel met ziekte-verlof vertrekende ambtenaar is Mr. F. C. Hekmeyer.
Rechtspraak in het Hoog- rechtshof van Ned- Indië.	2 April 1919.	De eventueel met ziekte-verlof vertrekende Hoofdambte- naar is Mr. B. Heyman.
Rechtspraak te Soera- baja.	Met ingang van den dag, waar- op voor hem en zijn gezin gelegenheid zal bestaan tot vertrek naar Europa.	De eventueel met ziekte-verlof vertrekende ambtenaar is Mr. M. Apeldoorn.

**Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).**

**Oproeping van vrouwelijke artsen voor den burgerlijken
geneeskundigen dienst in Nederl.-Indië.**

Voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië is de uitzending noodig van een aantal ongehuwde vrouwelijke artsen (in het bezit van een diploma als Nederlandsch arts), die als gouverneurs-arts zullen worden geplaatst, in hoofdzaak ten einde te worden werkzaam gesteld als schoolarts.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

- vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië, in de eerste klasse;
- eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten van bedrage van f 5000 (vijf duizend gulden);
- eene voorloopige bezoldiging van f 250 's maands, ingaande met den dag volgende op dien waarop zij den leergang (zie hieronder) hebben doorlopen en voortdurende tot dien, waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging in Indië bedraagt f 400 's maands, met verhoogingen, elk van f 100 's maands, waarvan de eerste na één jaar en de overige telkens na drie jaren dienst.

Gegadigden, die reeds artservaring bezitten, kunnen tevens eene hoogere aanvangsbezoldiging bekomen, bij de berekening waarvan de jaren van werkzaamheid als arts binnen de keerkriegen voor vol en buiten de keerkriegen voor de helft medetellen.

De hierbedoelde artsen zullen, alvorens te worden uitgezonden, eene opdracht ontvangen tot het volgen van een leergang in bacteriologie en hygiëne (waarvoor onder begrepen het opdoen van practische ervaring op het gebied der schoolhygiëne en schoolgeneeskunde) te Amsterdam of te Leiden, ter voorbereiding voor de aanstaanden werkkring.

Aan de opdracht tot het volgen van den leergang, wordt verbonden eene toelage van f 200 's maands voor de duur van den leergang, en, zoo noodig, vergoeding van reis- en verblijfskosten op den voet van de desbetreffende bepalingen.

De voor deelneming aan den leergang worden aangewezen, moeten zich bij notariële akte verbinden tot terugbetaling van alle gelden, welke aan haar of te hare behoefte worden voldaan ter zake van deze opdracht, indien zij hare opdracht niet volbrengen door van haar wil en toedoen afhankelijke omstandigheden (ter beoordeling van den Minister van Koloniën), dan wel niet binnen den haar aan te wijzen termijn naar Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeling van de Regeering), de werkzaamheden waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen acht jaren na hare aankomst in Indië uit dien dienst worden ontslagen.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Departement van Koloniën.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van tien honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 2.5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en wezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij de eerste indiensttreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, eene maand bezoldiging te voldoen, en wel in plaats of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd per jaar, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij beëindiging eenmaal het bedrag der verhooging over eene maand.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 15 April a.s. bij een gezegd verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9de afdeling Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.
In het verzoekschrift moeten worden vermeld de plaats en de datum van geboorte.

**Verpleegsters bij den burgerlijken geneeskundigen
dienst in Nederl.-Indië.**

Ter vervulling van de betrekking van verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië, kunnen derwaarts worden uitgezonden een groot aantal ongehuwde ziekenverpleegsters met Nederlandsch diploma, die niet jonger dan 20 jaar en niet ouder dan 35 jaar zijn, ten einde als schoolverpleegster te worden werkzaam gesteld.

Ingeval gegadigden reeds voor Indisch of Nederlandsch pensioen geldigen diensttijd achter den rug hebben en reeds eenige jaren in Indië zijn werkzaam geweest, derhalve met het klimaat vertrouwd zijn geraakt, kan door den Minister van Koloniën worden afgeweken van de leeftijds grens van 35 jaar.

De bezoldiging bedraagt f 150 per maand, welke bij goede plichtsvervulling door regelmatige driejaarlijkse verhoogingen van f 25 's maands tot f 225 per maand kan klimmen.

De diensttijd, welke na het verwerven van het Nederlandsche of hiermede gelijkwaardige diploma voor ziekenverpleging in een lands-, gemeentelijke of particuliere ziekeninrichting binnen of buiten de keerkriegen is doorgebracht, telt onderscheidelijk voor vol en voor $\frac{1}{2}$ gedeelte mede voor de vaststelling van de aanvangsbezoldiging.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

- eene vergoeding voor uitrusting ten bedrage van f 750, indien de aanvangsbezoldiging minder dan f 200 's maands, van f 1000, indien die bezoldiging f 200 's maands of meer bedraagt;

- voorloopige bezoldiging — ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot den dag waarop daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat — van f 125 's maands, indien de aanvangsbezoldiging minder dan f 200 's maands, van f 150 's maands, indien die bezoldiging f 200 's maands of meer bedraagt;

- overtocht voor landsrekening in de tweede klasse.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal de lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moeten blijken.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen enz. staan de uit te zenden verpleegsters gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren.

Twintig jaren Indische dienst geven aanspraak op pensioen; Rijks- en gemeentediens kunnen voor Indisch pensioen worden geldig gemaakt.

Het pensioen bedraagt dan, per jaar driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 24 maanden.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich zoo spoedig mogelijk bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de afdeling (Personeele Zaken, Burgerlijke dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

- het diploma en zoo mogelijk getuigschriften;
- eene beschrijving van opleiding en levensloop, waarin de plaats waar en de tijd gedurende welke zij na de verkrijging van het diploma voor ziekenverpleging in de verpleging zijn werkzaam geweest, in verband met de toe te kennen bezoldiging nauwkeurig moeten worden aangegeven.

(Nederlandsche Staatscourant, van 11 Maart 1919, No. 59).

Candidaat-ambtenaar voor Chineesche zaken.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat dit jaar 2 personen in opleiding kunnen worden genomen voor de betrekking van ambtenaar voor Chineesche zaken in Nederlandsch-Indië.

Voor opleiding komen slechts in aanmerking Nederlandsche onderdanen, die hebben voldaan aan een der examens ter verkrijging van een getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan eene universiteit of de Technische Hoogeschool, of aan het eindexamen van eene daarvoor naar het oordeel van genoemden Minister in aanmerking komende handelsschool, dan wel van wie op andere wijze op grond van hunne opleiding en (of) wetenschappelijke werkzaamheid geschiktheid voor hun lateren werkkring wordt verwacht.

De duur van de opleiding is 5 jaren, waarvan 2 jaren aan de Rijksuniversiteit te Leiden en 3 jaren in China.

Zij die in opleiding worden genomen, dragen gedurende hun studietijd in Europa den naam van „candidaat-ambtenaar voor Chineesche zaken” en genieten alsdan eene toelage naar reden van f 1000 's jaars.

Alvorens eenige uitkeering ter zake te ontvangen, zullen zij zich moeten verbinden om de opleidingsgelden, vermeerderd met tien ten honderd, terug te betalen, o. a. in geval zij, om welke reden ook, alleen uitgezonden het geval van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeling van den Minister), hunne bestemming voor den dienst in Nederlandsch-Indië niet mochten kunnen of willen volgen, of indien zij niet binnen den door den Minister bepaalden tijd hunne opleiding voltooien.

Na beëindiging der studie in Europa worden de daartoe geschikt geachte kandidaten-ambtenaren ter beschikking gesteld van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, die hen benoemt tot adspirant-ambtenaar

KEIZERSHOF
DEN HAAG, Spuistraat hoek Veenestraat.
**STOFFEN, ZIJDE, FLUWEL,
FLANEL en KATOEN.**

NIUWENDIJK 194—196 AMSTERDAM.
MANTELS, COSTUMES, MANTELCOSTUMES,
STOFFEN, ZIJDE EN REGENMANTELS.
Groote keuze in Costumerokken. 76
Enorme voorraad in ELEGANTE BLOUSES in Crêpe
de Chine, Zijde, Voile ninon en in prima kwaliteit
Fluweel en Laken. Uitmuntende Coupe.

MAISON LUERS FRÈRES
HOFLEVERANCIERS
Paleisstraat 6 Amsterdam

**BED-, TAFEL- en
HUISHOUDLINNEN**
tegen, naar verhouding der tijdsom-
standigheden, billijke prijzen..... 45

BUNSCHOTEN & DE GOOIJER

HOFLEVERANCIERS 125
Oudegracht 118 w.z. · UTRECHT · Tel. Interc. 174

**ORIGINEELE
ENGELSCH
STOFFEN**

KLEEDERMAKERIJ.

*Indische
Uitrustingen.*

Bereizen geheel Nederland.

**Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL**

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en
van H. M. de Koningin van Rumenie; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853. 115

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
**UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANTEN.**

F. L. VAN BOMMEL

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 104-108

Dames- en Heeren- 75
Mode Magazijnen.
Handschoenen.

Adverteeren doet verkoopen.

voor Chinese zaken en opdraagt zich ter voltooiing van hunne studie naar China te begeven.

- a. overtocht voor landsrekening in de eerste klasse — e. q. met wettig gezin — van Nederland naar China en van daar naar Nederlandsch-Indië;
- b. eene bezoldiging van f 200 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar China;
- c. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting ten bedrage van f 1500;
- d. een voorschot van f 400 op de in Nederlandsch-Indië te verdienen bezoldiging, terug te betalen in door den Gouverneur-Generaal te bepalen termijnen, zulks voor den aankoop van boeken;
- e. gedurende het verblijf in China eene door den Gouverneur-Generaal te bepalen toelage, zoowel wegens dure levenswijze, als ter bezoldiging van Chinese leermeesters;
- f. wanneer belanghebbenden gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Na voltooide opleiding worden de aspirant-ambtenaren voor Chinese zaken, bij gebleken geschiktheid, door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië benoemd tot ambtenaar voor Chinese zaken, op eene bezoldiging van f 300 's maands, met drie tweejaarlijkse en daarna drie driejaarlijkse verhoogingen, elk van f 100 's maands, tot een maximum van f 900 's maands.

Zij, die voor opleiding in aanmerking wenschen te komen, bevoorren zich vóór 1 April 1919, bij gezegeld adres te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van eene korte beschrijving van opleiding en levensloop.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst. (Nederlandsche Staatscourant van 12 Maart 1919 no. 60).

Referendarissen voor 's Lands dienst in Nederl.-Indië

Ten behoeve van 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië is de uitzending noodig van eenige doctoren in de rechtswetenschap, ten einde daar te lande te worden benoemd, hetzij in vasten dienst, hetzij in tijdelijken dienst met een driejarig dienstverband, tot referendaris ter Algemeene Secretarie-of bij het Departement van Justitie.

Voor uitzending komen slechts in aanmerking personen met eene administratieve ervaring van ten minste vijf jaren op een Departement van Algemeen Bestuur, eene provinciale griffie of de secretarie eener groote gemeente.

Aan de betrekking van referendaris is verbonden eene bezoldiging van f 600 (zeshonderd gulden) 's maands, welke na drie jaren dienst in dien rang wordt verhoogd tot f 700 (zeven honderd gulden) 's maands.

Na gebleken geschiktheid is t.z.t. bevordering tot hooger rang waarschijnlijk.

Voor hen, die in vasten dienst worden benoemd, zijn van toepassing de voor burgerlijke landsdienaren geldende bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen enz. ook zooals die later mochten worden gewijzigd of aangevuld.

Twintig jaren Indische dienst geven aanspraak op pensioen. Het jaarlijksch pensioen bedraagt dan driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging gedurende 24 maanden genoten of gedurende 36 maanden genoten, al naar gelang die bezoldiging f 1000 of minder dan wel meer dan f 1000 heeft bedragen.

Onder zekere voorwaarden kan Nederlandsche Rijks-gemeentedienst worden ingekocht voor Indisch pensioen (de inkoopsom bedraagt één pCt. van hetgeen in totaal aan bezoldiging is genoten). Die dienst komt dan eventueel voor de helft in aanmerking.

Aan de uitzending is verbonden, ook voor hen die een tijdelijk dienstverband aangaan:

- a. vrije overtocht in de 1ste klasse, ook voor het wettig gezin;
- b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting en eerste inrichting ten bedrage van f 3000 (drie duizend gulden);
- c. indien de uit te zenden personen gehuwd zijn, uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging en wel, voor zooveel de voor vasten dienst bestemde personen betreft, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en Weezenfonds voor Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië en voor zooveel de voor tijdelijken dienst uit te zenden personen betreft, als verhooging van de onder b bedoelde tegemoetkoming;
- d. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat en bedragende f 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands;
- e. voor de voor tijdelijken dienst uit te zenden personen binnen één jaar na hun ontslag, tenzij dit medebrengt de verplichting om gelden terug te storten, recht op overtocht naar Nederland, op denzelfden voet als omschreven onder a.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederl.-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich zoo spoedig mogelijk bij verzoekschrift (te adresseeren aan de 9de Afdeling van het Departement), te wenden tot het Departement van Koloniën onder overlegging van eene korte omschrijving van genoten onderwijs en levensloop, hunne diploma's, zoome de eene omschrijving van de thans door hen verrichte werkzaamheden.

In het adres moet worden vermeld plaats en datum van geboorte, of de gegadigde gehuwd is en het aantal en de leeftijd van zijn kinderen.

De te 's-Gravenhage zetelende commissie tot schifting van gegadigden voor den Indischen kantoor dienst is belast met het onderzoek naar de geschiktheid van de gegadigden.

Ingenieurs voor den Indischen post-, telegraaf- en telefoondienst.

Ter benoeming tot aspirant-ingenieur bij den post-, telegraaf- en telefoondienst in Nederlandsch-Indië kunnen eenige ingenieurs, niet ouder dan 27 jaar, deswaarts worden uitgezonden, nadat zij zich eventueel voor den hun wachenden werkring hebben voorbereid.

In aanmerking komen in de onderstaande volgorde:
1°. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde electro-technische ingenieurs;

2°. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs, in het bezit van eene aantekening voor electro-techniek, volgens art. 15 van het Koninklijk besluit van 4 Juli 1905 (Staatsblad no. 227);

3°. aan eene buitenlandsche hogeschool of universiteit gediplomeerde electro-technische ingenieurs of werktuigkundig electro-technische ingenieurs;

4°. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs;

5°. officieren en gewezen officieren van 's Rijks zee-macht, opgeleid aan het Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord, en officieren en gewezen officieren van het wapen der genie van 's Rijks landmacht of het leger in Nederlandsch-Indië, opgeleid aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda, voor zoover genoemde officieren voldoende ervaring op het gebied der electro-techniek in het algemeen en in het bijzonder ten opzichte der zwakstroom-techniek bezitten.

6°. buitenlanders, in het bezit van een onder 3°. bedoeld diploma, met dien verstande, dat zij niet in vasten maar in tijdelijken dienst geplaatst kunnen worden.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij gezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de afdeling (Personeele Zaken, burgerlijke dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

- a. hun diploma en zoo mogelijk getuigschriften;
  - b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.
- In het adres moet worden vermeld de datum en de plaats der geboorte, of de candidaat gehuwd is en c. q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon lichamelijke geschiktheid is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

- a. overtocht voor landsrekening in de 1ste klasse, c. q. ook voor het wettig gezin;
- b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van f 5500 (vijf duizend vijfhonderd gulden), onder welk bedrag eene extra premie van f 4000 (vier duizend gulden) is begrepen;
- c. voor gehuwden, die in vasten dienst geplaatst worden, uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;
- d. voor gehuwden, die in tijdelijken dienst geplaatst worden, verhooging van het bedrag der tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting met het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging;
- e. eene voorloopige bezoldiging van f 200 (tweehonderd gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging van een aspirant-ingenieur bij den post-, telegraaf- en telefoondienst in Nederlandsch-Indië bedraagt f 300 's maands, terwijl bij goede plichtsbe-trachting na twee jaren diensttijd bevordering volgt tot ingenieur, aan welke betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 400 's maands, met zes driejaarlijkse verhoogingen, elk van f 100 's maands, tot een maximum van f 1000 's maands.

(Nederlandsche Staatscourant van 15 Maart 1919 no. 63).

Studietoelagen candidaat Indische rechterlijke ambtenaren.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat het voor-nemen bestaat om ook dit jaar weder een aantal stu-denten in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het candidaats-examen, bedoeld bij artikel 2, § 2, sub A, van het Koninklijk besluit van 27 April 1877 (Staatsblad no. 87), zooals dat artikel laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 24 Juli 1901 (Staatsblad no. 195), wier lichamelijke geschiktheid voor den dienst in Ne-derslandsch-Indië is gebleken en die genegen zijn zich voor dien dienst te verbinden, onder het genot van eene studietoelage te bestemmen, om, na behoorlijk vol-brachte studien en na voldoen te hebben aan het facul-teitsexamen of aan het Indologisch examen, onderschei-denlijk bedoeld bij de artikelen 24 en 24 bis van het Koninklijk besluit van 27 April 1877 (Nederlandsch Staatsblad no. 87), zooals dit luidt ingevolge de artikelen III en IV van het Koninklijk besluit van 23 Februari 1916 (Nederlandsch Staatsblad no. 79), ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië te worden gesteld, ten einde daar te lande te worden gerlaast in rechterlijke betrekkingen.

De toelage bedraagt f 1000 's jaars en kan gedurende vier jaren worden genoten, welk tijdvak evenwel in bijzondere gevallen met ten hoogste één jaar kan worden verlengd.

Zij, die voor eene bestemming voor den Indischen dienst als hierboven bedoeld in aanmerking wenschen te komen, zullen vóór 15 April 1919, onder overlegging van het diploma van het met goed gevolg afgelegd candidaats-examen in de rechten, een gezegeld adres moeten richten aan den Minister van Koloniën, welk adres moet worden toegezonden aan den voorzitter der commissie tot voorbereiding van de aanwijzing van can-didaat-Indische rechterlijke ambtenaren, Prof. Mr. Dr. J. Oppenheim, Jan van Nassaustraat 87, den Haag. Op aangezekende stukken te vermelden „Bijkantoor Balistraat”.

In het adres zullen een of meer personen moeten worden opgegeven, die bereid zijn omtrent gedrag en karakter van den adressant inlichtingen te verstrekken.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

HOFFLEVERANCIERS.

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON
Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage   Hoofdkantoor: AMSTERDAM   Filiaal: Arnhem
Kortenaerkade 8, Binnenkant 25, Nieuwe Plein
Tel. H. 3493.   Interc. Tel. 389.   Tel. 280.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale condities

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

Olympia Theater
Prins Hendrikplein 3   Tel. H. 9521

Passage-Bioscope
Telefoon H. 3731

Elken Vrijdag nieuw afwisselend programma

Olympia Theater door-loopende voorstelling, aanvang acht uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon geschieden.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 7, Den Haag, Tel. 4519.

John Kennis

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Weteringschans 251 Amsterdam

Magazijn geopend 9-6 uur. Telefoon N. 8321 92

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging OOST en WEST. Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdag- en Zondag) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Ziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitse-, Engelse- en Italiaansche Conversatielessen.
- Leiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Reken-, Kopieer- en Vertaalwerk.

- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd - of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor aanwerkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15. Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz. Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in Laan van Meerdervoort 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvoering.
- S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
- IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informatie Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
- P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
- J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assistent-Resident, van Imhoffstraat 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterkunde.
- B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Ned.-Indië.
- ADEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B. Prijs: 1 exemplaar f 0.10, porto f 0.02; 50 ex. f 2.80, Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent frankieerkosten.
- b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01; 50 ex. f 2.—; Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent frankieerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar:

- Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENZ; II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.03 frankieerkosten
- Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten
- I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten
- II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
- III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht) Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankieerkosten.
- IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht). Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
- V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
- VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
- VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
- VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
- IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.
- X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.
- XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchou) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

F. I. TAVERNE, Arts. PIET HEINSTRAT 30 'S-GRAVENHAGE.

SPREKUREN:
Maandag, Dinsdag, Donderdag en Vrijdag,
van 10.30 tot 1.30 uur.

Behandeling van: Beenwonden, waarbij geen rust vereischt wordt, Suikerziekten, Nierziekten, Huidziekten en Geslachtsziekten. 19

N.V. Algem. Nederlandsch en Indisch Touristenbureau 's-Gravenhage Kettingstraat 1 „KOSMOS” Weltevreden-Rijswijk

Vraagt inlichtingen omtrent onze reizen naar de slagvelden en onze gezelschapsreizen van Genua en Marseille naar Holland. 118

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN Amsterdam - Soerabaia - Hongkong - Kobe. Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN (Onder Directie der Java-China-Japan Lijn). Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco. 11

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND” AMSTERDAM. 68

PASSAGIERSDIENST van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAIA.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië. Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 68

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. at.
VLEUGELS „ 12.- „ „ „ 150.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL. 8

Aldeeling Gebruikte Instrumenten.
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN

DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

J. M. VAN KEMPEN & ZONEN

Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 's-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26; Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138. 40

MEUBELLEN

Artistieke ontwerpen
J. P. STRIJBOS
(Leeraar school voor Kunstnijverheid) 98

BEGROTINGS- ZONDER VERBINDING N. KUIPER
Ridderstraat 28 - Haarlem - Telefoon 3017

Electrotechnisch en Werktuigkundig Bureau R. GEERAERTS-REUTER. 31

Tel. 8196. Prinsestraat 6a. Den Haag. Tel. 8196.
LICHT- EN KRACHT-INSTALLATIES.

Specialiteit: Machines voor 't luiden van klokken.
Machines voor windvoorziening van Kerkorgels.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokk

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

J. FONDERIE Jr. Kort Achterom No. 17, (achter de Veenestr.) 's Gravenhage, Tel. 6102. - Gevestigd sedert Ao 1839.

Specialiteit in : **STAALWAREN.**

Groote sortering in **TAFEL- en DESSERTMESSEN**
ZAKMESSEN, SCHEERMESSEN,
SCHEERAPPARATEN **SCHAREN.**

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“,
Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuijststraat 332 (Duinoord), Den Haag. 63

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
leiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

G. J. Hilbrink
Heeren- en Dames-Kleermaker.
's-Gravenhage

Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Groote voorraad
Engelsche Stoffen

2de Hands Meubelmagazijn
J. C. FERON, 50
VEENKADE 20 DEN HAAG
STEEDS IN- EN VERKOOP.
Atelier voor herstellingen en veranderingen.
Gevestigd sedert 1880.

Inrichting voor Complete Meubileering
N.V. „L. P. SMULDERS' MEUBELFABRIEK“
Tolbrugstraat 11 - BREDA - Tel. Interc. 235.

Behangerij, Stoffeederij
..... Matrassen .....

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

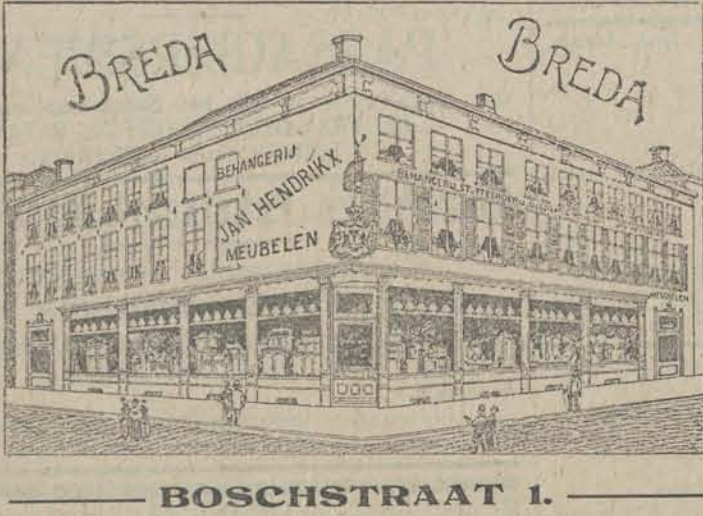
PIANO's in huur f 6.— per maand,
desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vth. Chef Firma J. F. CUYPERS,
Regentesselaan 123, bij Reg.pl. Tel. H. 1403
's-GRAVENHAGE. 49

STEMMEN - VERHUREN - REPAREEREN

LEVENSVZERKERING
LUFRENTEN
ONGEVALLNVERZEKERING
COLLECTIEVE
ZIEKTEVERZEKERING

LEVENSVZERKERING MAATSCHAPPIJ
DE NEDERLANDEN

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Onze

Voorjaarsgoederen

beginnen aan te komen.

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

HOEKER & ZN.
Uitsluitend adres Heerengracht 435-437

• Goud = Zilver •
Paarlen - Brillanten

AMSTERDAM 74 Telefoon 309 Noord

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland“
te Gouda. 109

Garantie voor gave overkomst.

A. C. ZWANG AZ

Veemarktstraat 40 Telefoon Inter
BREDA No. 315.

Piano-, Orgel- en Muziekinstrumentenhandl

J. P. FLECK - Utrecht
Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078

COMPLETE WONINGINRICHTINGEN
Behangerij ..... Stoffeederij
... Matrassen en Beddenfabriek ....

ALLE SOORTEN DEKENS MOTZUIVERING

P. B. VAN MOORSEL & CO
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. instal'eeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie : Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.

5 pCt. Pandbrieven tegen beurskoers.

Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.